

ekmek ve gül

tek bir hakkımızdan
vazgeçmiyoruz!

Dibekli.

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

🎵

📷

🐦

/ekmekvegul

f

İÇİNDEKİLER

AKP'nin kadınlara vaadi gelecek kaygısı ve güvencesizlik.....3	Sıla ALTUN
Bize neden sürekli doğurun buyuruyorlar?.....5	Fulya ALİKOÇ
'Yeni anayasa' diyenlerin kim olduğuna bakmak lazım.....6	Sena GEDİZLİ
Salcomp işçisi kadınlar: Türk Metal sözleşmeyi göster!.....7	
Çözüm belli, inanç zayıf ama vazgeçecek miyiz?..7	
UNO ve DFU'dan kadın işçiler anlatıyor.....8	
'Fabrikada verilen yemeği çocuğuma götürüyorum'.....9	
'Kurukahveci'nin keyfi kaçacak, biz de keyifle kahve içeceğiz'.....9	
'Maaşımız bir diş implant bile etmiyor'.....10	Elif GÜLFİDAN
Yine bir atanamama hikayesi!.....10	Aliye KILIÇ
FİLM.....11	
Orta Vadeli Program nedir?.....12	
'Devlet üç çocuk yapın diyor ama 1 öğün yemek vermiyor'.....14	Nursel OKTAY
Öğrencilerin sınav yarışına veliler yetişemiyor.14	Funda Eylem SANCARBARLAZ
'Aklimızda hep aynı soru: Kışın ne yapacağız?'...14	Hatice ÇOLUK
SAĞLIK.....15	
Aile içinde kaybolan kadınlar.....16	Elif TURGUT
Kadınların hayatı çalışmaya cevap oluyor.....16	Adile DOĞAN
Bu sefer 3 çocuğumla mutlu bir yalnızım.....17	
Üniversitemizden bizim de söyleyecek sözümüz var!.....18	
Çocuklar 'Anne neden beslenmem böyle' demesin diye.....19	Yüksel YILDIZ
Vazgeçmek yok, hakkımız olanı alacağız!.....19	Av. Elif YETİĞİN
Kuru ekmeğini gazeteye saran çocuklar.....20	Berrin KILIÇ
'Bu boya kalemleri altına mı batırılıyor?'.....20	Ceylan GEÇGİN
Sanki eğitimin tek eksikliği beyaz önlük.....21	
'Çocuklarım meyve yemek için izin istiyor'.....21	Berivan ÖZKARA
Aslan ekmeği yedi mi?.....22	Mine ÇELİK
'Sınıf anneliği hiç beklediğim gibi değilmiş'.....22	Aliye TİPİCİ
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Duvara yazmak.....24	Filiz GÜR

Zincirleme saldırılara karşı şu bilgiler elden ele kız kardeşim

Geçtiğimiz sayımızın sunusunda "Okullarda Bir Öğün Ücretsiz, Sağlıklı Yemek" kampanyamızı büyütme çağrımıza yer vermiştik. Ancak o günden bugüne Milli Eğitim Bakanlığı sessiz sedasız kazandığımız okul öncesinde ücretsiz yemek uygulamasını kaldırdı, sadece deprem bölgesi ile sınırladı. Oralarda da bu uygulama tam olarak her yerde hâlâ uygulanmıyor. Kazanılan bu hakkın sessiz sedasız kaldırılması karşısında tüm eğitim kademelerinde her öğrenciye ücretsiz ve sağlıklı yemek verilmesi için okul önlerinde, sokaklarda, pazarlarda, iş yerlerinde talebi büyütme devam ediyoruz. Beslenme hakkı ne

bir lütuf ne bir sosyal yardım konusu. Tekrar hatırlatıyoruz bu bir hak! Çocuklarımızın aç kalmamasını sağlamak da devletin en temel görevi.

Geçtiğimiz haftalarda özel okullara bir sürü vergi indirimi, teşvik sağlandı. Bu sırada devlet okullarında ne yeterli sayıda temizlik personeli var ne de okullarda temel gerekli materyaller. Kimi okulları öğretmenler, veliler temizliyor; okullardan derslerde kullanmak üzere top A4'ler velilerden isteniyor... Biliyoruz ki patronlara kıyak geçilen paralar çocuklarımızın eğitimine harcanabilir. Eğitimin özelleşmesi teşvik edileceğine gerçekten ücretsiz bir eğitimin koşulları sağlanabilir. Dergimizin sayfalarında da bu ta-

lebi buldukları şehirlerde elden ele büyüten kadınların izlenimleri, mektupları var...

Patronlara vergi kıyakları geçilirken Orta Vadeli Programlar ile yoksulluğun derinleştirilmesi, kıdem tazminatına el konması, kamusal emeklilik sisteminin hedefe konması gündemde. OVP ile sosyal yardımlara mahkum edilen kadınların kamusal yaşama katılımının da önüne geçilmek isteniyor. Yeni Meclisin açıldığı ay olan ekim ayı sayımızda elbette ki Meclisin ana gündemlerinden olacak yeni Anayasa tartışmaları ve Medeni Kanun'a dönük saldırılar da var. O zaman elden ele yayalım bu tartışmaları, iş yerimizde, okulumuzda, mahallemizde...

İyi okumalar.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül, sunu görseli: Freepik

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pirsaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

AKP'NİN KADINLARA VAADI

Gelecek kaygısı ve güvencesizlik

Sıla ALTUN

Geçtiğimiz haftalarda hükümet ekonomiye dair yeni Orta Vadeli Plan'ını (OVP) açıkladı. OVP'nin açıklanmasıyla önümüzdeki dönem emekçilerin ve işçilerin hayatta kalma mücadelesi daha da zorlaşacak. OVP'den anladığımız üzere emekçi halkın sırtındaki vergi yükü artacak. OVP'de açıklanan enflasyon hedefleri gerçek enflasyonun çok çok altında, birçok ekonomistin ifade ettiği gibi ancak "sihirli bir değnek" ile gerçek kılınabilir. Halkın üzerindeki ekonomik baskıyı artıracak birçok uygulama yetmezmiş gibi bir de artık ücret zamları hedeflenen enflasyon üzerinden yapılacak. Devletin açıkladığı enflasyon gerçek enflasyonun yarısı kadarken bir de hedeflenen enflasyon üzerinden ücret artışı emekçilerin ücretlerinin neredeyse hayatta kalabildikleri bir düzeyde tutulmasının garantörü olacak. Halihazırda güvencesizlik, çok daha düşük ücretler ve korkunç çalışma koşullarıyla cebelleşen kadınlar, bu süreçten daha da yoksullaşarak çıkacak.

ESNEKLİK KADINLARA DEĞİL SÖMÜRÜYE

Önümüzdeki dönem, hükümetin açıkladığı Orta Vadeli Plan (OVP), neresinden tutarsak tutalım elimizde kalsa da kadınlar açısından farklı düzeylerde etkiye sahip olacak. Burada kadın, genç ve engellilerin çalışma hayatına katılabilmesini kolaylaştırmak adına yapıldığı söylenen bir esnek çalışma modelinin yaygınlaştırılacağı belirtiliyor. Kadınlar açısından duruma baktığımızda esnek çalışma daha önce de AKP'nin aile ve iş yaşantısının uzlaştırılması politikasıyla birlikte yaygınlaştırılmaya çalışılmıştı. Esnek çalışma modeli ile kadının daha fazla istihdama katıldığını söyleyerek iktidar hâlâ övünüyor. Ancak esnek çalışma kadınlar için çok daha düşük ücretler, çalışma koşullarının ağırlaşması anlamına geliyor. Çünkü kadın, ev içindeki angaryası devam ederken çalışma saatlerinde ve koşullarında hiç de belirleyici olmadığı bir işte, patronun ih-

tiyacı neyse ona göre var oluyor. Çalışmada esneklik aslında kadının kendi hayatını düzenlemesi açısından bir kolaylık değil, patrona kadının emeğini ne zaman, nerede ve nasıl koşullarda sömüreceğine dair bir esneklik sağlıyor.

EKONOMİ POLİTİKASI OLARAK KADINLARIN HAKLARINA SALDIRI

Buna ek olarak aile ve gençlik bankasından da bahsediliyor. Kadının aileyle bağı ve annelik görevi(!), ekonomik politikaların bir parçası olarak karşımıza çıkıyor. Bu ekonomik politikaların karşılık bulabilmesi ise kadının sosyal ve siyasal haklarına yönelik saldırıyla gerçekleşiyor. Keza, emekçi

kadınlara OVP yoluyla ekonomik olarak bir saldırı düzenlenirken bir diğer taraftan siyasi saldırıların da ardı arkası kesilmiyor. Medeni Kanun'un hedefe alınması, hükümetin "yeni Anayasa" üzerine yürüttüğü kampanya gibi birçok tehditle karşı karşıya kadınlar. Üstelik tüm bu tehlikeler, iktidar kanadında o meşhur "kutsal aile"yi ve daha da önemlisi kadınları korumak için planlanan önlemler gibi sunuluyor.

İktidar özellikle 2015 genel seçimleri sonrası yeni bir Anayasa talebini ilmek ilmek dokumaya başlamıştı. 2017 Anayasa Değişikliği referandumuyla Türkiye Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, tek adam yönetimi olarak ifade ettiğimiz, bir yönetim bi-

çimine sahip oldu. Tek adam yönetimi; emekçiler, kadınlar ve gençler için yaşanılmaz bir hayatın tuğlalarını döşemeye başlamıştı. Yasaklanan grevlerden kadınların şiddetten korunması ve ayrımcılığın engellenmesi için önemli bir sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması ve daha bir sürü uygulamaya tek adamın yaratmak istediği cehennemün unsurları tek tek uygulandı.

İKTİDARIN ANAYASASI KADINLARIN KABUSU

Geçtiğimiz sene de CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun başörtüsüne yasal güvence çıkışı, tek adam yönetimine yeni Anayasa talebini gündem edebilmek için bir alan yarattı. Erdoğan deyim yerindeyse el artırarak "başörtüsüne anayasal güvence sağlanmalı" söylemini vurguladı. Tek adam yönetimi Anayasa'nın 24. ve 41. maddelerindeki değişikliği 9 Aralık'ta Meclis komisyonuna sundu. 24. maddedeki değişiklik başörtülü kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek üzerine önerildi. Halbuki kamu alanında çalışan ya da kamudan hizmet alan kadınların böyle bir talebi olmaması bir yana dursun, yapılan düzenlemenin sadece kadınlar hedef alınarak yapılması ve belli bir dini inancın korunması ile kadınların kamusal alanda eşit bir şekilde var olabilmesinin önünde büyük bir engel oluşturacaktı. 41. maddede- ➔

ki değişiklikte ise ailenin kadın ve erkekten oluştuğu güncellemesi LGB-Tİ'lerin varlığına ve birlikteliklerine yönelik nefretin anayasal bir karakter kazanmasına yol açacaktı.

Tek adam yönetimi sadece Anayasa değişikliği teklifiyle de sınırlı kalmadı. Daha da ileri giderek "yeni ve sivil" bir anayasa çağrısını yoğunlaştırdı. Burada Erdoğan'ın da meseleyi gündem eden kabine üyeleri, iktidar yanlısı medyanın da ana odağı Anayasa'nın bir darbe anayasası olması idi. Darbe döneminin burjuvazisinin ihtiyaçları için oranın en vahşi güçleri tarafından hazırlanan bir anayasa tek adamın istediği gibi bir Türkiye için yeterli gelmiyor, kadınların toplumsal varlığını daha da geriletecek, emekçilerin kanını daha da fazla emecek bir anayasaya ihtiyaç duyuyor.

AYRIMCILIK DEVLET ELİYLE GÜÇLENİYOR

Yalnızca yeni Anayasa açısından değil, kadınların hayatlarına dair çeşitli yasal düzenlemeler sürekli tartışılmalıydı. Medeni Kanun'da planlanan değişiklik iktidar kadınının ağızından düşmek bilmedi. Türkiye'de zaten çoğunlukla ödenmeyen ve takip edilmeyen, ortalama 300-400 lira arasında değişen nafaka tutarı bir anda erkekleri mağdur etmeye başladı, nafaka mağdurları denen bir grup ortaya çıktı. Eski Aile Bakanı süresiz nafakayı hedefe alan açıklamalarda bulundu. Göreve geldikten sonra ilk kez Ankara gazetecileriyle bir araya gelen yeni Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş da "6284 bizim önemli bir kanunumuz. Diğer yandan karardan kaynaklı bazı mağduriyetler doğuyorsa bunları ele almak lazım. Ben süresiz nafaka konusunu da önemsiyorum. Bazı insanlar 1990'lı yıllarda evlenmiş. Süresiz nafaka ödemek gibi uygulama kabul edilebilir olamaz. Süresiz nafaka, adil bir durum değil" demişti.

Yine Aile Bakanlığının çağrısıyla

yangından mal kaçırmışçasına düzenlenen Aile Çalıştaylarında kadınların çalışma hakkı, boşanma hakkı devletin eliyle hedef gösterildi. Aileyi oluşturan kadın ve çocukların güvenliği ve iyi halinden ziyade ailenin kendisinin kadının canı pahasına korunması temel alındı.

Çalışmak ve toplumsal hayatın bir parçası olmak "kadınların fitratına uygun değil, onun yeri ailedir, evdir" propagandası devlet eliyle güçlendiriliyor. Tabii bu propaganda sadece çalıştaylarda değil, kadınların yoksullaştıkça yardımına muhtaç olduğu -daha doğrusu yardımına mecbur bırakıldığı- tarikatlarda, dinci bir ideolojinin her geçen gün ele geçirdiği eğitimde yeniden yeniden üretiliyor. Bugün geldiğimiz durumda ise bunların sadece söylemsel olarak yeniden üretilmesi yetmiyor, artık kadınların ezilmesinin toplumsal hayatta dayandığı "resmi" bir dayanağa ihtiyacı var.

İKTİDARIN SINIFSAK TERCİHİ GERİCİLİK

Tek Adam yönetiminin hayatın her alanını gericileştirme hamlesi önümüzdeki süreçte de hızla devam edecek. Yeni Anayasa tartışmasının kadınlar açısından sonuçları, bahsettiğimizden çok daha vahim olma olasılığı taşıyor. İstanbul Sözleşmesi, 6284, nafaka derken tehlike çığ gibi büyüyor, öyle ki kadının çalışması, topluma katılması iktidar yanlısı örgütler, kadınların kamusal alandaki görünürlüğü -nü kadını "dejenerasyona uğratan" ve "yoldan çıkarıp ucuz bir mal gibi piyasaya sürerek kullanılan" bir şeye dönüştürüyor. Kadının birincil görevinin ailenin yapı taşı olması, anne olması düşüncesi kadınlara yönelik planlanan uygulamalara, politikalara her geçen gün daha fazla yansıyor.

Peki ifade edildiği gibi, iktidarın hedefi kadınları kamusal alandan tamamen soyutlayarak sadece annelik görevini yerine getirmesini mi garanti altına almaktır? Tek Adam'ın kadınlar

üzerinden örgütlediği gericilik sadece ve sadece aileyi güçlendirmek üzerine midir? Olayın bir yüzü o evet. Sonuçta iktidarlar aileyi ve nihayetinde toplumu kendi ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirirken, kadınlar üzerine politikalarını da bunun bir aracı olarak kullanıyor. Hem yeni işçilerin doğmasını bu şekilde her koşulda çalışabilecek genç işçi nüfusunu garanti altına alıyor hem de ideolojik olarak ailede iktidarın kendi düşüncesinin yeniden üretilmesini sağlıyor. Bununla da kalmıyor. Özellikle 80'lerden sonra halkın geniş kesimlerinin çeşitli bakım, sağlık gibi kamusal haklarının elinden alınması, işçi sınıfının kazandığı ekonomik haklarının birçoğunun törpülenmesi işçilerin yeniden üretimi sürecinin büyük çoğunlukla aile eksenli karşılanmasıyla sonuçlandı.

Ne demek istiyoruz? Çocuğun eğitiminden, gelişiminden, yaşlıların bakımına, beslenme ihtiyacı ve diğer birçok ihtiyaç "fedakar anne" olarak kutsallaştırılan kadın üzerinden aile içinde karşılanıyor. Devletin doğrudan halktan sağladığı tüm kaynakları onlara kamusal hizmet sağlamaktan ziyade sermaye yatırımlarına teşvik olarak ayırarak sermayeyi güçlendirmesi kadınların bahsedilen görevler(!) içinde daha fazla bölünmesine neden oluyor. Halkın kendi vergisiyle alabileceği hizmeti sermayeye peşkeş çeken iktidarın bu tutumunu gölgelemek adına da aile ve fedakar anne rolüne oldukça önem atfediliyor, kadınların aile ile olan bağı birincilmiş gibi gösteriliyor.

Daha fazla evlilik, heteroseksizmin dayatılması hem borçlanmayla hem de ailenin kurulmasıyla sermayenin önümüzdeki yıllardaki devamlılığını garanti altına alıyor. Kadın istihdamının esnek çalışma yoluyla "artırılması" üzerine senelerce yürütülen tartışmalar, aile vurgusu güçlendikçe kadınlar hak kaybettiği, kadın emeğinin tamamen piyasadan çekilmediği ama güvencesizleşerek istendiğinde sermaye

yenin hizmetine sunulduğu, ihtiyaç görülmediğinde yeniden geri çağrıldığı bir durum yaratıyor. Bunun yanı sıra kadınların politik ve sosyal haklarını hedef alan ve ayrımcılığı körükleyen söylemler ve politikalar öyle bir etki düzeyine geliyor ki fabrikalarda sendikalaşmak isteyen kadın işçiler eşlerine şikayet edilmekle tehdit ediliyor. Sermaye ve onun iktidarları için kadınlar, insan haklarından tamamen mahrum, toplumdaki en geri konumdaki varlıklarını sürdürdükleri sürece makbul oluyor. Bu yüzden hem yasal düzlemde hem de toplumsal yaşamda sürdürülen bu politikalar, salt bir muhafazakârlıktan değil doğrudan Türkiye'deki patronların ihtiyaçlarına göre biçim alıyor.

BU BELAYA KARŞI YANINDAKİNE TUTUN!

Yeni Anayasa tartışması, yasal düzeyde kadınların aleyhine olan her değişiklik ve işçi sınıfının kaybettiği her hak birbirine bu şekilde göbekten bağlanıyor. Türkiye'de ve dünyanın birçok yerinde kapitalizm kendisini yeniden üretebilmek için kadını aileye bağlayanın, kadınlara yönelik politika ile gericiliği örgütlemenin zorunluluğunu duyuyor. Kadınlar için çocuğunun beslenme derdi, ödediği ya da ödemediği kira, alamadığı ücret, yapmadığı konserve, gördüğü şiddet yani hayatını çekilmez kılan her şey, karşısındaki örgütlü sermaye gücünün etkisinde gerçekleşiyor. Bu örgütlü bela hayatın dört bir yanını kuşatırken kadınların elinde kalan tek şey; çocuğunun sınıfındaki diğer çocukların anneleriyle, fabrikasındaki iş arkadaşıyla, mahallesindeki komşusuyla aynı derdi paylaştığı, aynı cehennemini yaşadığı kadınlarla bu cehennemi yıkmak için birleşmesidir. Çocuğunun beslenme hakkı için de kendi çıkarlarını yansıtan kendisinin yaptığı bir Anayasa için de...

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Bize neden sürekli doğurun buyuruyorlar?

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fulya ALİKOÇ

Türkiye Cumhuriyeti kurulu 100 yıl oldu. Bu bir asırlık süreçte hiçbir hükümet, iktidardaki hiçbir parti AKP kadar kadınlara çocuk doğurma, gençlere evlenme çağırısı yapmamıştır. Özellikle son 10 yıldır daha da artan bu baskı hem bir geleneksel aile tarifi hem de “güçlü nüfus” söylemleriyle birlikte yürüdü. Öyle ki güçlü bir toplum olma güçlü aileler kurma ön şartına bağlandı, “genç ve dinamik nüfus yapısının korunması” da milletin bekasının bir gereği olarak sürekli dikte edilir oldu.

Kadınlar, bu buyurganlığı “En az 3-5 çocuk doğurun”, “Anne olmayan kadın yarım kadındır” gibi söylemlere maruz bırakılarak yaşadı. Kız çocukları da cinsel rıza ve evlilik yaşının düşürülmesi tehlikesi altında kalarak. Yoksullaştırılmış ve daha hayata atılmadan borçlandırılmış gençlere evlilik kredileri, istenilen yaş aralığında evlenildiğinde borçların silinmesi, çeyiz kredisi gibi teşvikler sunuldu. Tüm dünyada evrensel bir hak olarak kabul gören üreme hakları ve doğum kontrol yöntemleri “milletle yapılan bir zulüm” olarak tanımlandı.

Aile kurmaya, çocuk doğurmak suretiyle nüfusu genç ve dinamik tutmaya yönelik sürdürülen bu ısrarlı politika son 10 yılın ekonomik metinlerine de yansdı. 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında, “Türkiye 2030 yılına kadar iş gücü potansiyeli açısından demografik fırsat penceresinden yararlanabilecek ender ülkeler

arasındadır” deniliyordu. 2019-2023 yıllarını kapsayan 11. Kalkınma Planı’nda yaşanan nüfusun risklerine dik kat çekiliyor ve pencerenin hâlâ açık olduğu vurgulanarak genç ve dinamik nüfus yapısının korunması temel bir hedef olarak belirleniyordu. AKP’nin “Türkiye Yüzyılı” başlığıyla yayımladığı 2023 seçim beyannamesinde ise dünya ile rekabet edebilmek için genç ve dinamik nüfus yapısının korunması gerektiği vurgulanıyordu.

Peki tüm bu aile ve nüfus politikalarını sadece AKP’nin İslami-muhafazakâr bir parti olmasıyla mı açıklamak gerekir? Şüphesiz ki bu meselenin bir yüzü. Tayyip Erdoğan, 1995 yılında parti üyelerine “Çok çocuk yapın, en az 4 çocuğunuz olsun. Nüfusu azaltmak için çalışanlar, Batı özentisi içindeki taklitçiler (aile planlamacıları) var. Artan nüfus yeryüzünde hakkı hâkim kılmanın saadeti ve gücüdür” diye seslenen Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan’la aynı siyasi ağızdan konuşuyor. Ama aynı telaşla ve ısrarla değil. Bu dönemin özgünlüğünü ülkenin geçirdiği demografik dönüşümde aramak gerekiyor.

DEMOGRAFI NEDİR? NÜFUS NİYE BU KADAR ÖNEMLİDİR?

Demografi nedir sorusuna yanıt verecek olursak, bir toplumda yaşayan insanların özelliklerinin çalışılıp bilimsel bir şekilde sunulması, kabaca nüfus bilimidir. Biz bu sözcüğü son yıllarda daha sık duyar olduk. Özellikle de ülkedeki göçmen nüfusun artmasıyla birlikte göçmen karşıtlarının ağızından demografik yapının bozulacağı, böyle gi-

derse ülkenin demografik bir felakete sürükleneceği gibi ırkçı söylemlerin bir parçası olarak duyuyoruz. Oysaki toplumların demografik yapıları göç olsun olmasın sürekli bir dönüşüm geçirir.

Her bireyin değerli görüldüğü, insanca yaşamın bir ilke olarak benimsendiği ideal bir toplumda; bu bilim, nüfusun yaş ve cinsiyet dağılımını ortaya koyarak gıda, sağlık, barınma, eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını isabetli bir şekilde gidermek üzere kullanılabilir, istihdam bu ihtiyaçlara göre düzenlenebilir. Ama nüfusun sadece kâr ürettiği kadar değerli görüldüğü bir toplumda nüfusun gerçek anlamı iş gücüdür. O nedenledir ki “demografik fırsat” dedikleri şey, aslında çalışabilir yaştaki ve kudretteki insanların toplam nüfus içerisindeki oranının hâlâ yüksek olduğu bir döneme tekabül eder.

TÜRKİYE’NİN DEMOGRAFIK DÖNÜŞÜMÜ

Ne var ki bu fırsat dönemi, yani nüfusun büyük bir kısmının çalışabilir yaşta ve üretken olduğu dönem kalıcı değildir. Toplumlar da insanlara benzer bir şekilde, çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi dönemlerden geçer. Yani demografik bir dönüşüm geçirir. Bu aşamalar boyunca nüfus farklı hızlarda da olsa artmaya devam eder, daha sonra durağanlaşır ve nüfus yaşlandığında artık azalma başlar.

Dönüşümün başlangıcında -diyelim ki çocukluk aşamasında- çocuk doğurma hızı ve sayısı çok yüksektir. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu ilk yıllarda kadın başına ortalama doğum sayısı 6-7’dir -ki bu oran kırsalda 10’un üzerine çıkıyordu. Ama her

doğan nüfus hanesine +1 olarak yazılamıyordu. Çünkü doğan her 3 bebekten en az 1’i ölüyordu. Eğer bir bebek 5 yaşını görebilecek kadar yaşamayı başarmışsa onun 30’lu yaşlarında ölmesi normal bir ömür demektir. Yani ortalama yaşam beklentisi 35-40 aralığındaydı. Bebek ölüm hızı çok yüksekti, hatta benzer coğrafi ve sosyo-ekonomik özellikler taşıyan ülkelere göre Türkiye’de bebeklerin ölüm hızı iki kat fazlaydı. Nüfusun artması ve yenilenmesi için, kadınların doğurma oranının yüksek tutulması, bebek-çocuk ölüm oranlarının azaltılması gerekiyordu. Bu, aynı zamanda ortalama yaşam beklentisinin, yani ömür dediğimiz sürenin de uzaması anlamına geliyordu. Kürtajn “Türklüğe ihanet” olarak görüldüğü bu dönemde, kamu hastanelerinin kurulmasının da etkisiyle ölüm oranları ve hızı azaldı, nüfus artış hızı yükseldi.

1950’li yıllara gelindiğinde 1923’ten 13,6 milyon olan ülke nüfusu iki katına çıkmıştı. Ortalama ömürse 45-50 yaş aralığına yükselmişti. 1950’li ve 1960’lı yıllar, ülke tarihinde nüfusun en hızlı arttığı yıllardır. Bu hız, bir daha hiç yaşanmamıştır ve yaşanmayacaktır. Kadın başına düşen doğum sayısının ortalama 5’e düşmesine rağmen nüfusun artmasının sebebi ölüm hızının düşmesi, özellikle bebek ölümlerinin azalmasıdır. Toplam nüfus içerisinde çocuk ve genç oranının en yüksek olduğu dönem bu dönemdir.

Kamu fabrikalarının, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kademeli olarak özelleştirilmesi anlamına gelen neoliberal politikaların askeri bir darbeyle devreye sokulmaya başladığı →

'Türk Metal sözleşmeyi göster!'

**Salcomp işçisi kadınlar
Esenyurt-İstanbul**

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, biz bu yazıyı Salcomp'ta farklı bölümlerde çalışan kadınlar olarak yazıyoruz. Bu ay size TİS sürecinin nasıl işçilerden gizlenerek, kapalı kapılar ardında yapıldığını anlatmak istiyoruz.

TİS başlamadan önce kendi aramızda da sözleşmede olmasını istediklerimizi, taleplerimizi konuşuyorduk. Sendika bu kez gelecek ya bir anket yapacak ya da taleplerimizi doğru düzgün dinleyip ona göre hareket edecek diye düşünmüştük fakat gelin görün ki Türk Metal yine şartırmadı. En başından beri dillerine pelesenk ettikleri 'MESS ne yaparsa onu yapacağız' cümlesinden başka kurdukları bir cümle yok. Üstelik Salcomp MESS'e bağlı bir iş yeri değilken. Bu ülkedeki yoksulluk sınırı 42 bini bulmuşken hiç utanmadan taban ücreti 65 lira olarak belirlendi.

SENDİKA 'GREV YASAK' DIYE İŞÇİYİ KORKUTUYOR

Her birimizin bölümlerinde farklı farklı talepler var. Bir önceki sözleşme sürecinde biz talep etmemize rağmen sözleşme bize hiç gösterilmedi. Asgari ücret her arttığında bizim maaşlarımız hep asgari ücretin altında kaldı. Artık böyle olsun istemiyoruz. Şube başkanı bu sözleşmenin diğeri gibi olmayacağını iddia ediyor fakat artık bizim bunlara karımız tok. Bize gelip "hükümet grevi ya-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

'Bu ülkedeki yoksulluk sınırı 42 bini bulmuşken hiç utanmadan taban ücreti 65 lira olarak belirlendi. Sendika yeni sözleşmeyi bizden gizliyor'

sakladı biliyorsunuz, eğer anlaşmazlık yaşanırsa da düzen içinde itiraz edeceğiz" diyor. Düşünün işte bizi nasıl korkutmayı ve kandırmaya çalışıyorlar.

Maaşların asgari ücretin altında kalmasını istemiyoruz, biz maaşımıza yüzde 100 oranında zam istiyoruz. Mesela günlük üretmemiz gereken telefon sa-

yısından daha fazla üretim yapabiliyorduk, bunu bile brüt üzerinden hesaplayıp kesinti yaptılar.

MOLA DA MESAİ DE BÜYÜK DERT

Bir diğer sorunumuz ise zorunlu mesailer. Bize hem "mesailer zorunlu

değil" diyorlar hem de mesai vakti geldiğinde temsilcilerden hiçbiri ortada görünmüyor. Üstelik yanlarına gidip mesaiye kalmak istemediğimizi söylediğimiz zaman da "Birlik olun kalmayın mesaiye" diyorlar. Ya siz sendika değil misiniz? Madem mesai zorunlu değil, "Çıkmak isteyen çıksın, biz buradayız, mesailer zorunlu değil" deyip yanımıza dursanıza! Bu sözleşmede mesailerin de karar altına alınmasını talep ediyoruz.

Mola saatlerimiz hâlâ büyük sıkıntı. Her gün koşu koşu 10 dakikalık mola gitmeye çalışıyoruz. Girişler çıkışlar deseniz ayrı bir dert. İşe girmek için uzun sıralar bekliyoruz ve "geç girdin" diye tutanak tutuyorlar. İşçiyi korkutmak için tutanak sopasını hepimize sallayıp duruyorlar.

SÖZLEŞME SÜRECİ İŞÇİ OLMADAN İŞLETİLEMEZ

Biz Salcomp'ta çalışan diğer kadın arkadaşlarımıza bu yazı vesilesiyle seslenmek istiyoruz; sözleşme taslağı yine bizim haberimiz olmadan iş yeri yönetimine verildi. Görüşmeler başladı ve biliyoruz ki bu görüşmelerde biz işçilerin faydasına bir karar çıkmayacak. Biz Salcomp işçisi kadınlar olarak ilk önce sunulan sözleşme taslağının şeffaf bir şekilde işçilerle paylaşılmasını ve ardından kendi taleplerimizden oluşan taslağın hazırlanmasını ve sözleşme görüşmelerine de işçi arkadaşlarımızın dahil olduğu bir süreç talep etmeliyiz.

Türk Metal'e de "sözleşmeyi işçilere gösterin" demekten vazgeçmemeliyiz.

Çözüm belli, inanç zayıf ama vazgeçecek miyiz?

Yaklaşık 6 yıldır bir metal fabrikasında çalışıyorum. Evliyim, iki çocuğumla birlikte gecekonduda yaşıyoruz. Yıllardır karı kocam üç vardiya çalışıyoruz ama evimize doğal gaz bile döşeyemiyoruz.

Evimiz kışları çok soğuk oluyor. İşe giderken sıcak bir evden çıkmak nasıl bir duygu bilmem. Artan kira fiyatları yüzünden başka eve de çıkamıyoruz. İş yerinde de koşullarımız pek farklı değil. Normalde asgari ücretin üstünde çalışıyoruz ama bu şartlarda 20 bin liranın altında çalışmak yetmiyor. Ek zam talep ettik fakat tehdit ve bakışıyla işçileri susturdular. Bizim fabrikaya İŞKUR üzerinden çok eleman alınıyor. Alınan işçileri en az 6 ay sigortasız ve asgari ücretin altında çalıştırıyorlar. İşçiler "belki kadrolu oluruz" diyerek bu koşullara ses çıkartmıyor. Ama 6 ayını

dolduranlardan sadece 1 kişiyi kadroya alıyorlar. Onu da ya içeride ilişkisi olan ya da sendikaya yakın birisini seçiyorlar. Onun dışında herkes işten atılıyor. Yakın zamanda direnişe çıkan Mata işçileri işten atılmıştı. En çok onlar bu fabrikaya geliyor. Erkek işçiler duruyor ama kadınların hiçbiri bu koşullarda çalışmıyor. Eskiden böyle bir şey yoktu çalıştığımız fabrika kısmen güvenceli sayılırdı. Ama şimdi işten çıkartılmanın çok kolay olduğu bir hal aldı. Bütün amirlerle iyi geçinmek, onlar ne derse yapmak zorundayız. Ek zam talep ettik diye aylardır yönetim adeta "ava" çıktı, bu iş kimin başının altından çıktı diye.

En çok kadın işçiler baskı

altında. İki kişi yan yana geldiği an hemen uyarılar yapıyor, tutanak tutuluyor. Üç tutanağın varsa kesinlikle savunma istemeden işten çıkarılıyor-

sun. Temsilcimize söylediğimizde "Siz de hata yapmayın" diyor. Sendikamız güçlü bir sendika olmasına rağmen hep patronun dediği oluyor. Sözleşme dön-

nemlerinde bile doğru dürüst bilgilendirilmiyoruz. Ama bir şey fark ediyorum, baskı arttıkça işçiler daha fazla öfkeleniyor ve bir şeyler yapmak istiyor. "Zaten geçinemi-

yoruz, artık ne kaybedebiliriz ki" diyorlar. Bu kadar çok çalışıp, çocuğunun istediğini bile yerine getiremeyince insanın onuru da sarsılıyor.

Ailemle korkunç bir evde yaşıyorum ama sırtımdan zengin olan patronumu düşünüyorum. Onca yıl çalışıp en doğal hakkım olan "barınma" sorunumu bile çözemiyorum. Bir süre sonra insan kendini de sorguluyor 'ben niye yetersizim? Daha ne yapabilirim?' diye. Aslında en büyük eksikliğimiz, biz işçilerin birlik olmaması. Birlik olsak birçok şeyi değiştiririz. Arkadaşlarımızla konuşurken "Bu defa kime güveneceğiz" diyorlar ve haklılar. Sendikaya da güven yok çünkü. Peki biz ne yapacağız? Ne dersem diyeyim çözüm belli ama inanç zayıf.

*Tuzla'dan bir metal işçisi
İSTANBUL*

UNO VE DFU'DAN KADIN İŞÇİLER ANLATIYOR

'İş yeri değil adeta hapisane'

Sultan ARGUÇ

Dudullu Organize Sanayi Bölgesinde bulunan UNO Unlu mamul fabrikası (UMMAŞ AŞ) ve UNO'ya bağlı Donuk Fırıncılık'ta (DFU) toplam bin 200 işçi çalışıyor. Son dönemde her iki fabrikada da kadın işçi sayısı artmış durumda. UNO ve DFU da ayırım yapılmadan çocukları emzirme yaşında olan kadın işçiler de dahil günde 12 saat çalıştırılıyor. Haftada bir gün dinlenebilen kadın işçiler, ağır çalışma koşullarından dolayı zaman zaman baygınlık ve strese bağlı olarak uyku bozuklukları, iştahsızlık gibi sağlık sorunları yaşıyor. "Bu kadar aralıksız çalışmamı olur" itirazların karşısında ise tehdit

içeren ifadelerle kadın işçiler karşı karşıya kalıyor. İşçiler, fabrikada işe girdikten birkaç ay sonra Öz Gıda-İş Sendikasına üye yapıyor ve sendika aidatı kesiliyor. Zorunlu mesai veya zorla dayatılan mesai ücretlerinin bir kısmı fabrika hakkı, sendika hakkı adı altında gasbediliyor. Ağır çalışma koşullarına, kadın bedeninin aşırı yorgunluktan kaynaklı sağlık sorunlarına dönüşmesine Öz Gıda-İş Sendikasının en ufak bir itirazı yok. Bu mesele sendikanın patron sendikası olarak işçiler tarafından dillendirilmesine dönüşüyor. Erkek kadın fark etmez, hangi işçiye sorarsanız sorun "Öz Gıda-İş eşittir patron sendikası" der. Biz vardiya çıkışında oldukları mahallelerde kadın işçilerle yüz yüze görüşmeler yaptık.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

'PATRON SENDİKASINA RAĞMEN KOŞULLARIMIZI BİZ DEĞİŞTİRECEĞİZ'

İŞTEN atılma tehdidi nedeniyle isimlerini vermediğimiz kadın işçilerden biri çalışma koşullarını ve üyesi oldukları sendikanın tutumunu şöyle ifade ediyor: "3-4 yıllık işçiyim. Bu işi zor buldum ve benim için bir fabrikada işe girmek artık elzem olmuştu. Servisi var, SGK var, yemek ve ikramiye var diye bana cazip gelmişti. Üç yaşında çocuğum olduğu için 'Beni sadece gündüz vardiyasına yazsanız olmaz mı' dedim, bana 'Kuralları sen koymuyorsun, fabrikanın çalışma düzenine uyacaksınız' dediler. Eşim o dönemde işsizdi. Pandemi adeta bizi mahvetmişti. Kredi ile ayakta kaldık, hâlâ kredi borcu ödüyoruz. İşe girdikten 2 ay sonra beni sendikaya üye yaptılar. İçimden 'İyi haklara sahip oluruz, sendika bize sahip çıkar' dedim. Yanılmışım. 8 saatlik iş günü UNO'nun iki fabrikasında da kalkmış durumda. Her gün aralıksız 12 saat hiç durmadan çalışıyoruz. Yemek molası, çay, sigara içme molaları sürekli kısaltılıyor. İtiraz ettiğimizde, 'Küçük çocuğum var insaf edin' dedikçe tutanak tutulacağı söyleniyor, birkaç kez aynı durum olursa iş akdimin feshedileceği ile tehdit ediliyor. Güya sendikamız var. Taleplerimize kulak tıkayıp bakalım deyip bizi başlarından savıyorlar. Hasta olduğumuzda veya regl dönemlerinde baygınlık geçirmemize rağmen izin alamıyoruz en fazla bizi fabrika revirine götürüyorlar. Bu acımasızlık değil mi? Bir sendika ne yapar? İşte bu yüzden UNO ve DFU patron ve idari yöneticileri Öz Gıda-İş burada tutuyor. Bunun adı patron sendikası değil de nedir? Biz sendikal demokrasi hakkımızı kullanarak gerçek bir sendikayı iş yerine sokacağız. Bunun mücadelesi içinde her geçen gün birleşiyoruz. Öz Gıda-İş bunu iyi bilsin. Hangi beden aralıksız 12 saat çalışmaya dayanır?"

'FAZLA MESAI ÜCRETİMİZ FABRİKA HAKKI DİYE KESİLİYOR'

GÖRÜŞTÜĞÜMÜZ başka bir kadın işçi ise, UNO ve DFU da sendika, patron ve insan kaynakları müdürü üçgeninde olup bitenleri şöyle özetliyor: "UNO ve DFU da işe girdiğinizde bir kapana takılmış gibi hissedersiniz. İki yaşındaki çocuğumu bırakıp hayat mücadelesi vermek, ev kirası ödemek, yiyecek almak ve fatura ödemek için mecburen işe başladım burada. Dışı modern görünüyor, içi ise kapalı bir cezaevi gibi. Fabrikanın kâr marjı artıyor, milyon dolar kazanıyor ama biz fazla mesai, ikramiyeler dahil olduğunda 16-17 bin lira anca alıyoruz. Fazla mesai ücretimizi fabrika hakkı, sendika hakkı diyerek kesiyorlar. Kadın işçiyiz diye bizi zayıf görüyor, her şeye boyun eğeceğimizi zannediyorlar. Yanılıyorlar. Öz Gıda-İş Sendikası da yanılıyor. 12 saat ağır çalışma düzenine dayanamayıp ayrılan, haksız hukuksuz 'Senin performansın iyi değil, muhasebeye uğra, ilişkin kesildi' diyerek işten çıkarılan işçiler varken sendikayı yanımızda görmedik".

'FABRİKADA ÇIKAN EKMEĞİ EVE GÖTÜRÜYORUM'

Üç çocuğu olduğunu, iki çocuğu ilkokulda okuduğu için UNO ve DFU'da işe girdiğini söyleyen başka bir kadın işçinin ise yaşadıkları şöyle: "Eğer işe girmeseydim çocuklarımı okula gönderemezdim. İnanın iki çocuğumun çantası, kırtasiye malzemesi, benim aldığım bir aylık ücretimin yarısından fazlasını götürdü. Hâlâ çocukların eksikliği var. En ucuz çanta ve kırtasiye malzemesi aldım. Çok zoruma gitti. UNO'nun çıkardığı ekmekten eve götürüyorum. Çoğu zaman yemeklerden yemeyerek çocuklarımın beslenme çantasını hazırlıyorum. 17 yaşındaki oğlum ve eşim inşaatlarda çalışmasa belki de çocuklarımı okutamayacaktım. Bir sevinçle DFU'ya girdim. Ama hapisaneyeye girmiş gibiyim. 12 saat çalış, eve git, yemek hazırla, sonraki gün için hazırlık yap. İnanın makine olsa çelik motor olsa bozulur. Bitkin oluyoruz ve sosyal hayatımız tamamen yok oluyor. Fabrikamızda anti depresan kullanamayan kadın işçi yok"

'BİR AYLIK MAAŞ OKUL MASRAFINA YETMEDİ'

İşçi kadınlar yakın zamanda kronometreyle çalıştırıldıklarını öfkeyle anlatıyor. Bir başka kadın işçi devam ediyor: "Emzirdiğim bebeğim var, bir de okuyan bir çocuğum. Emzirilecek çocuğumu bırakıp fabrikada çalışmak zorunda kalmam tamamen geçinemediğimiz içindir. 7 bin 500 lira kira ve faturalarla birlikte 10 bin lira gidiyor. Ne içip, yiyelim? Ortaokula giden çocuğumun kayıt parası, kıyafet ve ders araç ve gereçleri için 15 bin liranın üzerinde harcama yaptım. 1 aylık ücretim yetmedi. Evden yiyecek koyuyorum, fabrikadan yemek ve tatlı götürüyorum onu koyuyorum".

Ona Ekmek ve Gül'ün başlattığı "Okullarda Bir Öğün Ücretsiz, Sağlıklı Yemek" kampanyasını soruyorum. "Evet biliyorum fabrika önünde bildiriler dağıtılıyor, Ekmek ve Gül'ün kampanyasını, canı gönülden destekliyorum. Yanlarındayım. Elimden gelenide yapacağım" diye yanıt veriyor.

'Fabrikada verilen yemeği çocuğuma götürüyorum'

'Yoksulluktan dolayı çocuklarımızı mahalledeki merdiven altı sübyan okullarına, vakıf, cemaat, tarikat okullarına göndermek istemiyoruz. Mücadele etmemiz lazım'

Ben Dudullu OSB'de bulunan Biltur yemek fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Bu fabrikada işe girmek için çok uğraştım. Yemeklik malzemeler hazırlıyoruz ve servise hazır hale getiriyoruz. Burada benim gibi birçok kadın işçi çalışıyor. İş güvencemiz yok. Ustabaşı veya insan kaynakları müdürü 'Senin performansın iyi değil, in aşağıya muhasebeden ilişkini kes' derse, işten atıldığının resmidir bu. Acımasız bir çalışma sistemi ve sömürü var. Benim gibi çalışan kadın işçi arkadaşlarımın da okula giden, kreşe giden, ana okuluna giden çocukları var. Çocuklarımıza yeterli zaman ayıramıyoruz. Ne çocuklarımızın nede bizim beslenebileceğimiz bir ücret almıyoruz. Fazla mesailerle ancak 13-14 bin lira alıyoruz. 10 bin lira kira verince geriye kalanla nasıl beslenelim? Köyle ilişkisi olanlar oradan gelen bulgur, erişte, nohut ve mercimek gibi bakliyatlarla idare etmeye çalışıyorlar. Ağrı Diyadin'den geldim ben. Ne aramız var ne de bize bakliyat gönderecek kimsemiz. Jandarma, polis baskısından gelip Esenşehir'e yerleştik.

'BİNLERCE YOKSUL İNSANLA DALGA GEÇİYORLAR'

Bir bodrum katında yaşıyoruz. İnşaatta iş buldukça çalışan eşim ve 4 çocuğumla hayatta kalmaya çalışıyoruz. 3 bin 500 lira kira veriyorduk. Ev sahibi bizi dışarı atacağını söyleyerek kirayı 10 bin liraya çıkardı. Şikayet ettim, az daha canımızdan olacaktık. Akrabaların yardımını ve desteğiyle borçla yaşıyoruz. Eltimin yardımı olmasa 3 çocuğumu da okula veremeyeceğim. İkisi orta okulda biri yeni ilk okula başladı. Çıkan yemeklerin kimini, sütlaç baklava gibi tatlıları saklama kaplarıyla eve taşıyarak bir sonraki gün çocuğumun beslenme çantasına koyuyorum. Benim gibi onlarca kadın işçi arkadaşım bu durumda ve onlar da fabrikadan götürdükleri yemekleri çocukların beslenme çantasına koyuyorlar. Çocuklarımıza kantinden bir şey alacak harçlık verebiliyor muyuz ki? Bunu MEB bilmiyor mu? Binlerce yoksul insanla dalga geçiyorlar.

'BİZİ CEMAATLERE MECBUR BIRAKIYORLAR'

Fabrika önünde "Okullarda 1 Öğün Ücretsiz, Sağlıklı Yemek Her Çocuğun Hakkı" başlıklı Ekmek ve Gül imzalı

broşür bize dağıtıldı. Çok sevindik, desteklediğimizi söyledik. Biz bu kampanyayı mahallemizde, sokağımızda sürdürmek istiyoruz. Benim gibi çocuğuna beslenme koyamayan işçi arkadaşlarım bu kampanyanın destekçisidir. Bizi cemaatlara, tarikatlara mecbur bırakmak istiyorlar. Mahallede buralara giden çocukların hiçbiri başarılı olamıyor. Psikolojileri bozuluyor, ailelerine yabancı kalıyorlar, intihar eğilimleri gelişiyor. Çocuklarımızı mahalledeki merdiven altı sübyan okullarına, vakıf, cemaat, tarikat okullarına göndermek istemiyoruz. Mücadele etmemiz lazım. Emekten, haktan yana siyasi partilerle, yöre dernekleriyle, velilerle bu kampanyanın genişlemesi için çalışmamız gerekiyor. Seyirci olmayız.

Fabrikada bizi ezen patron ve bize bu koşulları reva gören hükümettir. AKP ve ittifakı tüm yaşadıklarımızın asıl sorumlusudur. Ekmek ve Gül'ün kampanyasının bir parçasıyız, bu kampanyayı fabrikamızda ve mahallemizde sürdüreceğiz.

*Biltur yemek fabrikasından
bir kadın işçi
İSTANBUL*

Fotoğraf: Pixabay

'Kurukahveci'nin keyfi kaçacak, biz de keyifle kahve içeceğiz'

Yaklaşık üç yıldır Kurukahveci Mehmet Efendi'de çalışıyorum. Güzel kahve kokusu, insana keyif veren bir ürün olması, eğlenirken, misafirliğe giderken içilmesi insana çok hoş geliyor. Peki bu keyifli ürünün insanlara ulaştırmasında biz ne kadar keyif alıyoruz onu size anlatayım. Kurukahveci Mehmet Efendi kapalı bir kutu gibidir. Fabrika patronu cirosunu milyon dolarlarla yenilerken bizim aldığımız ücretler hep yerinde sayıyor. Maalesef biz işçilere ilk başta servis, SGK, arada bir ikramiye ve bayramlarda gıda kolisi şartları cazip geliyor. Sonra farkına varıyoruz ki aslında bununla sömürü çarkı maskeleniyor.

Mesai saatleri dahil 16 saattir bula çalışma temposunun içindeyiz. Bir kere OSB'de 8 saat iş gününe uyan patron yok. Müdürler utanmasalar bizi de GAMAK motordaki gibi 7/24 çalıştıracaklar. Hangi işçinin bedeni bu çalışma sistemine dayanır. Bu koşullara

'Ben ve işçi arkadaşlarım ek zam talebimiz için mücadele etmeye kararlıyız. Bizim keyfimiz kaçacağına Kurukahveci Mehmet Efendi patronunun keyfi kaçsın.'

Fotoğraf: Kingbjelica / Wikimedia Commons (CC BY-SA 4.0)

dayanamayıp "asgari ücrete çalışılmaz" deyip ayrılan çok kadın işçi arkadaşımız oldu. Mesaiye kalmaya katlanmamız üç lira daha fazla alalım evimizi geçindirelim diye. Her şeye zam gelince aldığımız

asgari ücret açlık sınırının altında kalıyor. Böylece çocuklarımızın okul masraflarına yetemiyoruz. Beslenme çantalarına yiyecek koyamayacak kadar yoksullaştık. Geçen sene kendi aramızda

konuştuğumuzda 'Buna da şükredelim. Burası iyi, ücrette fena değil' diyorduk. Hayat pahalılaştıkça, Sarıgazi'de, Çekmeköy'de, Ümraniye'de 7 bin 500 liranın altında kiralanabilecek ev olmayınca anladık ki yetmiyormuş.

Her şey zamlanıyor ama fabrikada ücretler sabit. Ek zam istedik, 'Ücretimize yeniden zam yapılınsın, mağduru, geçinemiyoruz' dedik. Bize kapı gösterildi. Anladık ki biz bir araya gelip bunun için mücadele etmezsek, bir sözleşmeyle bunu tescil etmezsek bu koşullar böyle devam edecek. İş yerinde sendikalaşma sürecini tartışmaya başladık. Patron, sevkியatta çalışanlar ve depo amirleri sürekli yeni ürünlere zam yaptıklarını söyler durular. İş bize gelince 'Bakarız, günün koşulları neyi gösterecek' deyip bizi oyuyorlar. Ben ve işçi arkadaşlarımızın çoğu ek zam talebimiz için mücadele etmeye kararlıyız. Kurukahveci'nin keyfi kaçacak, biz de keyifli kahve içeceğiz. Bizim keyfimiz kaçacağına Kurukahveci Mehmet Efendi patronunun keyfi kaçsın.

'Maaşımız bir diş implantı bile etmiyor'

Elif GÜLFİDAN
İstanbul

2014 yılında kurulan Proimtech Sağlık Ürünleri Anonim Şirketi, Bilimplant markasıyla dental implant alanında çalışmalarını sürdüren bu şirketin İMES sanayi sitesinde iki ayrı iş yeri var. İMES içindeki iş yerlerinde birinde 100 işçi, diğer iş yerinde ise 50'den fazla işçi çalışıyor. Bilimplant, bilimsel ve yüksek nitelikli üretim hizmetiyle uluslararası standartlardaki kaliteli dental implantları üreterek, yerli üretim implantlarının standartlarını her geçen gün yükselten AR-GE çalışmaları ile uzman kadrosuyla dental sektörde marka olmanın yanında güvenilir bir şirket imajı çizmek istiyor.

Bir müşteriye 15 bin liraya mal olan bu implant dişleri üreten, ince işçilikle emek veren işçilerin aldığı ücret bir dişin fiyatıyla eşdeğerdir. Biz de Bilimplant bünyesinde çalışan kadın işçilerle görüş-tük. İsimleri bizde saklı olan kadın işçiler, açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında hapsedildiklerini anlatıyorlar.

MAAŞIMIZ EĞİTİM MASRAFLARINI BİLE KARŞILAMIYOR

En ucuz bir implant bile 100 dolardan başlayarak kalitesine göre 500 dolara mal olabiliyor. Müşteriye gelinceye kadar 15 bin liraya kadar fiyat belirlendiğini söyle-

yen bir kadın işçi koşulları şöyle anlatıyor: "Biz ince işçilik yaparak, sağlık teknolojileri bilimizi ve yeteneğimizi kullanarak üretim yapıyoruz. Türkiye'nin her yerine ağız, diş ve çene cerrahisi olan tüm hastane ve diş polikliniklere bu ürünlerin üretimini yapıyoruz. Biz işçilerin günlük olarak ürettiği bu implantların ücretini bile alamıyoruz. Biz mesailerle en fazla 20 bin lira alabiliyoruz. Açlık sınırının 13 bin liraya dayandığı, yoksulluk sınırına 43 bin lira olduğu bir dönemde bizim 20 bin lira maaş almamız kiramızı,

çocuklarımızın eğitim masrafını bile karşılamıyor. Ücretlerimize ek zam yapılmalı. Bunun için birlik olmamız şart".

'BEN ÜRETEYİM, FİRMA KAZANSIN'

Patronların tüm şatafatlarının arkasındaki insan sömürüsü olduğunu söyleyen bir başka kadın işçi ise şöyle devam ediyor: "Sağlık meslek lisesi mezunu, diş hekimi yanında çalışmış biriyim. Biz alın terimizle, emeğimizle patronları zengin ediyoruz. Tüm fabrika işyerlerindeki işle-

yiş bu. Siz ne kadar örgütlü olursanız, hak ararsanız patronlara geri adım atılabilirsiniz. Bazı firmaların İMES sanayi sitesini tercih etmelerinin sebebi örgütsüzlüğün had safhada olması. Hâlâ çocuğumun beslenme çantasına besleyici, vitaminli ürün ve yemekler koyamıyorum. Okul kayıt parası, okul araç gereçleri, benim ücretimi aşılırsa demek ki yoksuluz. Ben üreteyim, firma kazansın. Zenginler estetik görünüm için birkaç yüz bin lira harcasın, bizim iki yakamız bir araya gelmesin. Hayat mücadelesi kadar işyerinde örgütlü olmanın da mücadelesini yürütmedikçe dipte olmaya devam ederiz."

'İMLANT TAKSAM BİR AYLIK MAAŞIMI VERMEM LAZIM'

Sağlık teknolojileri mezunu, diş teknisyenliği de yapmış başka bir kadının işçi iş yerindeki durumu şöyle özetliyor: "Ürettiğimiz implantları yoksul emekçi insanlar kullanamıyor. Kredi çekerek ancak birkaç implant dış takabiliyorlar. Dış doktoru veya çene cerrahinin hastaya implant takmasının maliyeti 16 bin lirayı buluyor. Ben taksam bir ay boyunca çalıştığımı buna vermem lazım. Peki ben bu ücreti alabiliyor muyum? Alamıyorum Bliimplant'ın süslü binalarının, teknolojik makinalarının, estetik ve zarafet sunan ürünlerinin hepsi sömürü çarkının sürmesi ve gizlenmesi içindir".

Yine bir atanamama hikayesi!

Aliye KILIÇ
Bursa

KPSS ile atama bekleyen binlerce öğretmenin bir umutla beklediği mülakat kaldırma müjdesi Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in geçtiğimiz günlerde yaptığı, "Öğretmen alımında yüzde 50 KPSS, yüzde 50 mülakat uygulayacağız" açıklaması ile tam bir hayal kırıklığı yarattı. Üniversite eğitimini tamamlamış eğitim vermek için birçok sınava tabi olan eğitimcilerin önüne tekrar sunulan mülakat sınavı bu durumu oldukça zorlaştırıyor.

Atanamayan veya atama bekleyen çoğu öğretmen özel sektörlerde uzun mesai saatleri ve düşük ücretle yaşamını idame ederken atanmaya karşı olan umutlarını da yitirip özel sektöre mahkum bırakıyorlar.

Bu durumun içerisinde olan özel sektörde çalışan coğrafya öğretmeni arkadaşımızla konuşuyoruz. KPSS'de iyi bir derece yapan fakat gelen mülakat haberi ile hayalleri yıkılan arkadaşımıza çalışırken KPSS'ye nasıl hazırlandığını ve sürecin onun için nasıl olduğunu soruyoruz: "KPSS'ye girdiğim

dönem gerçekten yoğundu. Hem tam zamanlı bir işte çalışıyor hem de yüksek lisansımı sürdürüyordum. Haftanın 6 günü çalışıyordum. Tatil günlerimde sınava hazırlanmak durumunda kaldım. Bir nevi kendi dinlenmem ödün verip sınava hazırlanıyordum". Atanmayı bekleyen çoğu öğretmenin aynı durumda olduğunu söyleyen arkadaşımız iyi bir sıralama yaptığını belirtiyor: "Yaptığım sıralamaya çok şaşırıyordum, beklemiyordum. Sonucu öğrendiğimde ben dahil çevremdeki herkes için kesin atacağım gözü ile bakılıyordu. Tabii mülakat haberini öğrene kadar".

'MÜLAKAT YÜZDE 50 ETKİLİYOR'

Mülakat haberini nasıl öğrendiğini ve ne tepki verdiğini soruyoruz, "Mülakatın kaldırılmadığını ve 45 dakika süreceğini, ders anlatılacağını çalıştığım kurumda dershanedeki öğretmenlerden öğrendim. Böyle büyük bir değişimin sınava girmeden önce bize haber verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Zaten atanma sayısı okul öncesi, sınıf öğretmenliği, İngilizce ve ilahiyat gibi bölümler dışında oldukça az, yani sınavdan başarıyla

çıkarak zaten yeterince zor. Mülakatın yüzde 50 etkili olacağını öğrenmemle mülakat konusunda tamamen umutsuzluğa düştüm".

Eğitim fakültesi mezunu olmanın yeterli olması gerekirken yüzde 50 mülakat puanı, burada tamamen siyasal kayırmayı ortaya sererek atanma umudu olan binlerce öğretmeni, bu ekonomik koşullarda özel sektörlere mahkum etmekten başka bir yol sunmuyor.

ÖĞRETMENLER BİR ARADA OLMALI

Arkadaşımıza mülakat haberine çevresinden nasıl tepkiler aldığını soruyoruz: "Haberi öğrendiğimde gözetmenim ve öğretmenler odasında dönen 'Sen atanmayı unut, bence sen atanmak istiyorsan kapan' gibi söylemlerle karşılaştım. Çalıştığım kurumun tuvaletinde saatlerce ağladım. Bence çözüm tamamen öğretmenlerin bir arada olmasında. Ben özel sektör koşullarında köle gibi çalışırken atanmış öğretmen arkadaşlarımdan da destek bekliyorum. Bu ekonomik koşullarında çalışmadan hayatımı idare etmem imkansız".

Sıradan Bir Kadın filmi fragmanından bir kare

Sıradan Bir Kadın

Klinik Psikolog Başak AYDIN
Tuzla-İstanbul

Toplumumuzda kadına yönelik şiddete; kadının kendi kararlarını verme ve kendi bedeni üzerinde söz sahibi olma haklarına saldırıya; bağımsızlığını ele almaya dair adımlarını engellemeye ve yaşam hakkını elinden alan cinayetlere rastlamıyor olmayı dilerdik. Ancak, bir kadının seçimleri, reddettikleri ve kendisi olmak için sürdürdüğü mücadelenin solması; bu topraklarda “namusu temizlemenin” en tanıdık yolu bizler için. Hem bildiğimiz hem de her geçen gün hayret etmekten kendimizi alamadığımız kadın cinayetleri, televizyonda gezinirken geçtiğimiz uzak bir hikayeden, oturduğumuz mahallelerde haberini aldığımız ve hatta aile içinde tanıdığımız bir hikayeye kadar hayatımızın içinde. Hatun Aynur Sürücü ise o kadınlardan yalnızca biri.

ALMANYA'DA MANŞETLERE OTURAN İLK KADIN CİNAYETİ

Sıradan Bir Kadın filmi, 2005 yılında Berlin'de erkek kardeşi tarafından “ailesinin namusunu kurtarmak” için öldürülen Aynur'un hikayesini konu ediyor. Film, Berlin Kottbusser Tor'da yürüyen kadınların kareleriyle başlar. Kucağında bebeğiyle dolaşan, aceleyle karşıdan karşıya geçen, başı açık veya kapalı, saçları siyah veya kumral birbirinden farklı bu kadınlardan biri değildir Aynur. Ama “Bu kadınlardan biri olabilirdim” diye düşünmekten kendini alamaz. Bu sahnenin ardından daha eski olduğu anlaşılan ve hikayenin sonunu temsil eden olay yeri görüntülerini görürüz: 2005 yılının şubat ayında etrafi vatandaşlarla ve polisle çevrili, kaldırımında üzeri beyaz örtüyle örtülü bir ceset... “Bu benim” der fonda bir kadın sesi, “Ben bir namus cinayetiyim, Almanya'da manşetlere oturan ilk namus

cinayeti.”

Aynur, Sünni-Kürt asıllı, muhafazakâr bir aileden gelir. Anne ve babası onu 16 yaşındayken kuzeniyle evlendirir. Şiddet gören Aynur, bir yılın sonunda hamileyken Berlin'e ailesinin yanına kaçar. Bu eve dönüş aile bireyleri tarafından onaylanmaz. Ailesi tüm zorluklara rağmen kocasını bırakmasının doğru olmadığı nasihatlerini sıralar hem de bir çocuk karnında taşırken. Aile, Aynur'u evine geri dönmesi için ikna etmeye çalışsa da başarılı olamaz. Doğumdan sonra bu evde kendine bir yer bulmaya çalışırken ailedekilerin psikolojik şiddeti, erkek kardeşi tarafından uğradığı cinsel taciz Aynur için dayanılmaz bir hâl alır. Bebeğiyle ayrı eve taşınma isteği ailesi tarafından onaylanmaz. Güvenli bir yer arayışı, annesinin gözünde ailesinin şerefini beş paralık etmek demek olsa da Aynur, yeni bir hayata adım atar, reşit olmayan, genç aneler için kullanılan bir yurda taşınır.

BELKİ BİR GÜN...

Zamanla yurttan onun gibi anne olan bir arkadaş edinir, başörtüsünü çıkarma kararı alır, çalışma hayatına adım atar. Bir yandan çocuğunu büyütür, diğer yandan elektrik teknisyeni olmak için hazırlanır. Ama ailesinden ayrılmanın burukluğu kalbinin bir köşesinde saklıdır. Ailesinin varlığına sığınırken izleriz onu, ailesinin değişebileceği inancını hep canlı tutar. Bu ne kadar da tanıdık değil mi? Bizler de acımasız davranan eşimizin bize bir gün değer vereceği ihtimaline sıkıca yapışabiliriz, ailemizden gurur verici sözleri duymayı, zorlu deneyimleri-

Bazen televizyonda bir hikaye, bazen mahallede gördüğümüz bir olay... Şiddet kadınların hayatının her yerinde. Aynur bu kadınlardan yalnızca biri... Sıradanlaştıramadıklarımızın hikâyesi:

mizin sona ereceğini ve en güzelinin bizi bulacağını bekleyebiliriz. Aynur da bu inancı içinde yeşertir. Aşık olur, yeni hayatına sevgilisini dahil etmeye çalışır. Mutludur da. Erkek kardeşleri tarafından sevgilisileyle yolunun kesilmesi, yaşadığı şiddet onu mücadeleden geri koymaz; ama o böyle azimliken sevgilisinin ayrılık kararı yüzüne tokat gibi çarpar.

Oğlu Can büyür. Aynur, ailesinin Can'a olan sevgisini, kendi yitirdiğinin yerine koyar sanki. Bu sevgi çemberi ne yazık ki onu içine dahil etmez. Kardeşleri tarafından hakaretlerle ölüm tehdidi alır. Can, onlara göre annesinden korunmalıdır. Ancak Aynur, tehditlere rağmen ailesini “ardında bırakmanın” sorumluluğunu taşır. Az da olsa ailenin bir parçası olmayı, kabul edilmeyi bekler. Ancak umduğu gibi olmaz. En

küçük kardeşi Nuri, Aynur'a en yakın olan kardeşler ve ailenin temsili gibidir. Onu aileden saymadıklarını tekrar tekrar dile getirir. Ailenin üzerindeki kara lekeyi, Aynur'un günahlarını temizlemek en küçük erkeğin görevidir. Herkes bu cinayetin içinde olsa da biz sah-

nede, tetiği çeken Nuri'yi görürüz.

KADININ MÜCADELESİ KIZ KARDEŞİNİN AVUCUNDA YEŞERİR

Aynur'un öldürülmesinin ardından mahkemede diğer aile üyelerinin cinayete yardım ve yataklığı kanıtlanamaz. Ancak, Nuri'nin kız arkadaşı Evin, gerçeklerle mahkemenin seyrini değiştirir. Nuri hapis cezasına çarptırılır, Can'ın velayeti Aynur'un ailesine verilmaz. Hatta Can, Sürücü soyadını almaz. O sırada, Aynur'un sesini duyarız:

“... Ailem en büyük mücadelesini kaybetti, Evin'e karşı mücadelesini. Annesi Dilber'e karşı mücadelesini. Bayan Beck'e, arkadaşım Sena ve diğer yakın arkadaşlarıma karşı mücadelesini.”

Filmde, Aynur'un hayatını birinci ağızdan dinliyor, aralarda gerçek görüntü ve videolarla hikayeye tanıklık edebiliyor; filmde de giydiği kıyafete, kahve içtiği kupaya, taktığı gözlüğe baktığımızda gerçeklikle bağını fark edebiliyorsunuz. Filmin, trajediye ve drama sıkı sıkıya sarılarak değil, gerçekliğin yalın pençeresinden yansıtıldığını söyleyebilirim. Belki izlerken öfke, hüsrana ve isyanınız size sık sık uğrasa da filmin sonunda heybenizde kalanlar bir mücadelenin tanığı, kendi olma yolculuğunun eşlikçisi ve kırılmış olanı kırıldığı yerden onarma arzusu olabiliyor. Çünkü biliyor ve inanıyoruz ki, bir kadının hikayesinde yarım kalan mücadelesi, bir diğerinin avucunda yeşerebilir.

Sıradan Bir Kadın filmi fragmanından bir kare

Orta Vadeli Program nedir, kadınlara ne vadediyor?

Nuray ÖZTÜRK

Enflasyonist büyümeden, yüksek faiz, yüksek kurlu büyümeye bu ekonomi politikaları artan yoksulluğa çare olabilir mi?

AKP iktidarı, 2024-2026 dönemine ilişkin enflasyon, istihdam, büyüme gibi temel makro ekonomik hedeflerinin yer aldığı, bu hedeflere ulaşmak için izlenecek yolu belirlediği Orta Vadeli Programı (OVP) açıkladı. Programın temel hedefi para politikasında sıkılaştırma, maliye politikasında tasarruf, yapısal reformlar yani iş piyasasında esneklikte ekonomik büyüme sağlamak! Peki bu büyüme emekçiler, özel gündemleriyle kadınlar için ne anlama geliyor ve ne pahasına gerçekleşecek? Gelin birlikte bakalım...

YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME

OVP'nin para politikasında enflasyonla mücadele adı altında yüksek faiz ve yüksek kur politikası ile yabancı sermayenin ülkeye girişi öngörülüyor. Sermayenin yüksek faize evet demesi için de bankalara aktarılmak üzere bütçeden faiz ödemelerine ayrılan pay (2023'te 663 milyar lira) yıllara göre ikişer kat artırılarak 2 trilyon 21 milyar liraya yükseltilmiş. Yani 2026'da 2023'ün dört katı daha fazla faiz öder hale geleceğiz. Yüksek faiz uygulaması içeride bankalara büyük bedellerle borçlanan birçok küçük işletmenin kapanması, bu da işsizlik anlamına geliyor. (İşsizliğe ayrı bir çözümleri var, oraya daha sonra geleceğiz.) Yani sıra bütçeden faiz ödemelerine ayrılan payla servet transferi yapmak demek.

VERGİ YÜKÜ ARTACAK!

BU dışarıya gelecek servetin kaynağı ne? Cevap maliye politikasında gizli: Ücretlerde hedeflenen enflasyon oranında artış, tasarruf ve yüksek vergilendirme! OVP, vergi gelirlerinde 2023'te 4.2 trilyon, 2024'te 7.4 trilyon toplamda ise yüzde 76 artış hedefliyor. Bugüne kadar sürdürdüğü vergi politikasına bakınca bu artışı nereden karşılayacağı sorusunun yanıtı da gelir dağılımındaki adaletsizliğin derinleşeceği oluyor. Yani işçi ve emekçiler, emekliler, önümüzdeki dönem ücretlerde yapılacak kısıtlamayla daha çok açlık ve yoksulluğa sürüklenirken, doğrudan ve dolaylı vergilerde artışla, yeni vergilerle, harçlarla, zamlarla karşı karşıya kalacak. Vergi yükü artacak! Büyüme, bir avuç sermaye sahibinin servetlerine servet katması pahasına milyonlarca işçi ve emekçinin daha da yoksullaşmasıyla yaşanacak.

KAMU HARCAMALARINDA KISITLAMA

İTİBARDAN tasarruf olmaz diyenlerin, işçi ve emekçilere fedakârlık çağrılarını da düşünülürse esas olarak sosyal harcamalardan, kamusal hizmetlerden kısıtlamaya gidilecek. "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz" derler ya hani, bu kısıtlamaların ön adımını okul öncesinde mücadeleyle kazanılan bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek uygulamasının sessiz sedasız kaldırmasıyla gördük. Yeni dönemde rasyonellik adı altında ilaç ve tedavi gibi sağlık harcamalarında da kısıtlama öngörülüyor. Çocukların beslenmesinden edilen tasarruf yetmemiş olacak ki hastalandığımızda çıkacak tedavi masraflarından da tasarruf planlanıyor.

YENİ ÖZELLEŞTİRMELER KAPIDA

Vergi gelirlerindeki artış yetmezse elde bir çözüm daha var! O da özelleştirme politikaları... OVP, 30 trilyonluk toplam özelleştirme hedefiyle de yeraltı yer üstü kaynaklarından, devletin elinde kalmış az sayıda banka ve kamu kuruluşuna

kadar kamusal tüm kaynakları özelleştirme yoluyla piyasaya açmayı hedefliyor. Yandaş sermaye ve tekelere yeni rant alanları açmanın yanı sıra elde edilecek gelirle borçların bir kısmını bu şekilde kapamayı öngörüyor.

ESNEK ÇALIŞMA: HER ŞEYİYLE GÜVENCESİZLİK

YABANCI yatırımcıyı çekmek için tek başına yüksek faiz uygulaması yeterli değil, sermaye için daha çok kâr vaadi gerekiyor.

Yeni daha çok artı değer üretmek için daha çok sömürünün önünün açılması lazım! Buna çözüm ise yapısal reformlar! Yapısal reformların ilki mal bulmuş mağribi gibi "güvenceli" ön ekiyle makyajladıkları esnek çalışma modeli! Kadının adı da yalnızca burada geçiyor. OVP'de "güvenceli esnek çalışma" adı altında "kadınlar, gençler, engelliler başta olmak üzere çalışma hayatına kalıcı katkı

limi sağlamayı teminen esnek çalışma biçimlerini yaygınlaştırma" hedefleniyor.

Esnek çalışma; kısmi ve uzaktan çalışma gibi yöntemlerle, patronun istediği zamanda, istediği biçimde, istediği yerde istediği süre kadar çalışma demek. Her şeyiyle patronun belirlediği bir iş ilişkisinde güvence beklenemez. Esnek çalışma modeli uzaktan çalışma ile işverenin iş yerindeki birçok yükümlülüğünün çalışanın omzuna yıkılmasından tutun da ön gördükleri belirli süreli sözleşmelerle, kıdem tazminatı hakkı, evlilik ve doğum nedeniyle ayrılma durumunda almaya hak kazanılan haklar, örgütlenme hakkı gibi sosyal hakların hepsinin uçup gitmesi demek aynı zamanda. Esnek çalışmayla güvencesizlik, düşük ücret, kolay işten atma, sendikasızsız çalışma hedeflenmektedir. Yani olası bir mücadelenin daha başlamadan önünü kesme girişimleri de bir yanıyla...

HEDEF GEÇİCİ, UCUZ KADIN EMEĞİ

OVP'nin yapısal reformlarında "Uzaktan, kısmi ve geçici süreli çalışmayla iş dünyasının ihtiyaçları, iş-özel yaşam dengesi gözetilerek mevzuat düzenlemeleri hayata geçirilecek" deniyor! Yani OVP'nin yerli/yabancı yatırımcıyı çekmesinin ve kârın en üst seviyede gerçekleşmesinin temel koşullarından biri bu; ucuz, geçici kadın emeği! İşsizliğe buldukları çö-

züm de öyle! Kelimenin tam anlamıyla iktidarını tahkim ve ideolojik hegemonyası için en gerici güçlerle birleştiği "kadının yeri evidir", kutsal annelik" sözleriyle somutlanan AKP iktidarının kadın politikasıyla, patronların ucuz iş gücü ihtiyaçlarının uyumlaştırılması söz konusu, çok bütünlüklü bir saldırı bu!

KIDEM TAZMİNATINI GASBETMENİN YENİ ADI: TES

Ön görülen diğer bir uygulama ise kıdem tazminatının bireysel emeklilik sistemi adıyla ortadan kaldırılması-fona devri. Daha önce defalarca kez gündeme gelen kıdem tazminatı fonu uygulaması işçi ve emekçilerin mücadelesiyle geri çekilmişti. Bu sefer "tamamlayıcı emeklilik sistemi" adıyla ve ömür boyu maaş makyajıyla gündemde. Bir de bunu kıdem tazminatı ödemelerinde işveren payını yüzde 8.33'ten yüzde 5.33'e düşürerek, emekçiye bir kez daha soyarak yapmayı hedefliyor.

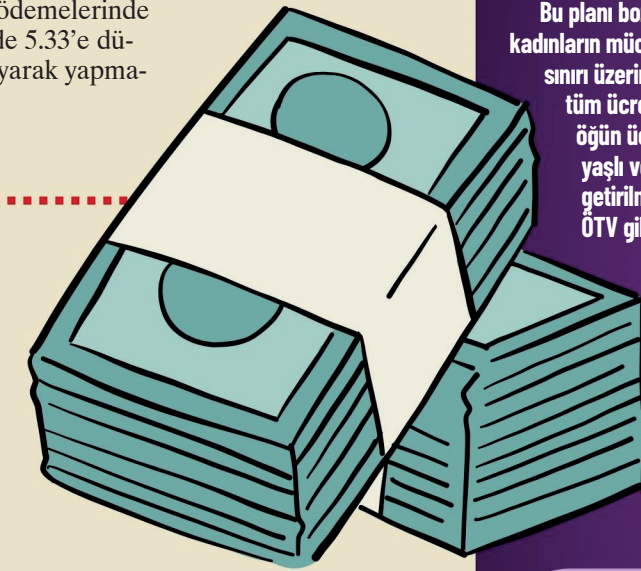
AİLE VE GENÇLİK BANKASI NE OLA Kİ?

OVP'nin bir hedefi de ailenin korunması, güçlendirilmesi, evlenecek gençlerin desteklenmeleri için Aile ve Gençlik Bankası kurma! Sosyal yardımlar ise aile odaklı ve fert başına asgari bir geliri garanti edecek şekilde yeniden kurgulanacak. Bu hedef istihdamın şekillenmesiyle ilgili hedeflerin arasında yer alıyor. Kadınların aile içinde tutulması için her türden yasal ve kurumsal müdahale yapılmasına rağmen boşanmalar artıyor. Doğurganlık ne kadar teşvik edilirse edilsin beklendiği kadar yükselmiyor. İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasından, boşanmalarda arabuluculuk uygulamalarına, nafaka hakkının kaldırılmak istenmesinden, Medeni Kanun'da "aile" adı altında yapılmak istenen değişikliklere varana kadar her ne olursa olsun aile birliğini sürdürmeye dayalı muhafazakâr bir cinsel rejim kurma hedefi ile giderek yaşanan iş gücü nüfusunu genç nüfusla tahkim etmeyi hedefleyen öncükilerin devamı niteliğinde bir uygulama diyebiliriz.

TÜM BU SALDIRILARA KARŞI NE YAPMALIYIZ?

"ENFLASYONLA mücadele" diyerek bizlere yutturmaya çalıştıkları program, esnek çalışmaya dair kelime oyunlarıyla, süslü sözlerle, kadın emeğini daha da ucuz hale getirirken, ev içi yükleri üzerine dinlenme zamanlarını da ele geçirecek, kadınları toplumsal yaşamdan koparacak bir çalışma düzeni dayatıyor. Sonuç olarak OVP, kadınlar için daha çok yoksulluk, esnek, güvencesiz çalışma, düşük ücret anlamına gelirken, kadınları sosyal yardımlara ve aileye daha çok bağımlı hale getirecek bir saldırı planı olarak önümüzde duruyor.

Bu planı bozmak ise işçi ve emekçilerin en çok da biz kadınların mücadelesiyle mümkün! Güvenceli iş, yoksulluk sınırı üzerinde ücretler, yoksulluk sınırı altında kalan tüm ücretlerin vergiden muaf tutulması, okullarda bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek verilmesi, kreşlerin, yaşlı ve çocuk bakım evlerinin ücretsiz hale getirilmesi, temel tüketim maddelerinden KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin kaldırılması, zenginlere servet vergisi getirilmesi, işsizlik sigortası fonunun yağmalanmasına son verilip, tüm işsizlere maaş bağlanması, kıdem tazminatının yükseltilecek işten kendi isteğiyle ayrılanlarda dahil kapsamının genişletilmesi taleplerimiz için; iş yerlerinden mahallelere kadar uyarı eylemlerinden iş bırakmaya, iş bırakmalardan grevlere uzanacak bir mücadele hattı önümüzde duruyor!

‘Devlet üç çocuk yapın diyor ama 1 öğün yemek vermiyor’

Nursel OKTAY
Ankara

Ankara Batıkent’te bir siteyiz. Kadınlar imece usulü kış hazırlığı yaparken geçim sıkıntısını konuşuyor. Kira artışı, market fiyatları ve okullar açılırken yapılan masraflar gündemde.

Sitenin yönetim bürosunda bir araya gelen kadınlar her gün bir başka kadın için erişte kesiyor. Bir kadın, “Domatesi kasayla alırken şimdi ancak beşer kilo aldım. Daha önümüzde turşu var. Bunlar ciddi şekilde ekonomimizi zorluyor” diyor.

“Hazırlık yapamazsak kışın bizi daha zor günler bekliyor” diyen bir kadın, “Enflasyon yükselmeye devam edecek belli ki. Kışı biraz da olsa rahat geçirmek için şartlarımızı zorluyoruz. Yoksa çocukların önüne ne koyacağız?” diye ekliyor.

Ekmek ve Gül’ün başlattığı “Bir Öğün Ücretsiz, Sağlıklı Yemek” kampanyasını anlatıyoruz. Bir kadın, “Keş-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ke hayata geçirilebilse. Üstümüze düşen ne varsa birlikte yapalım” diyor.

‘HER ŞEY VELİDEN BEKLENİYOR’

Bir diğeri ise, “Çocukların bedenlerini, zihinlerini geliştirebilecek en azından bir öğün sağlıklı yemek yemeleri gerekir. Evine hiç et girmeyen in-

sanlar var. En ucuz peynirin kilosu 150 lira. Kantin fiyatları uçmuş. Üstelik sağlıklı da değil. Üç çocuk, beş çocuk yapın demesi kolay. Nasıl büyüyecek, nasıl okuyacak bu çocuklar düşünün yok. Devlet üç çocuk yapın diyor ama 1 öğün yemek vermiyor” diye tepki gösteriyor.

Yetkililerin insanların sesini duy-

Ankara’da kadınlar birlikte kış hazırlığı yaparken mahkum bırakıldıkları yaşama sitem ediyor: ‘Hazırlık yapamazsak, çocukların önüne ne koyacağız?’

mazlıktan geldiğini söyleyen bir başka kadın ise “Herkes kendi çözümünü bulsun havasındalar. Bir başıboşluk var. Eğitim de Allah’a bırakılmış. Devlet yapması gerekeni her şeyi veliden bekliyor” diyor.

Kadınlara kampanyaya dair imza föylerimizi uzattırken bir kadın “Bunları tabii ki imzalarız ama bunlar bizi ciddiye alır mı, umutsuzum açıkçası” derken diğeri, “Sesimizi yükseltmemiz şart. Tek tek hiçbir şey elde edemeyiz. Ancak güçlerimizi birleştirerek başarırız. Size de kampanya için teşekkür ediyoruz” diye cevap veriyor.

‘Aklımızda hep aynı soru: Kışın ne yapacağız?’

Hatice ÇOLUK
İzmir

MALUMUNUZ eylül birçok kadın için kışa hazırlık ayı. Sonbahar kendini hissettirmeye başlayınca pazarlıklar yapılır, kilo kilo sebze meyve alınır. Reçeller, turşular, mevsiminde konserve hazırlanır. Hatta bazen tüm mahalle hep birlikte yapar salçasını, menemenini. En azından önceden böyleydi. Şimdi ise yapabildiğimiz o günleri anıp fiyatların ne kadar pahalı olduğunu konuşmaktan öteye gidemiyor. Aklımızda hep aynı soru, “Biz kışın ne yapacağız?”

Tüm ay boyunca Buca Evka Kadın Kültür ve Dayanışma Evi Derneğinde yaptığımız her sohbet dönüp dolaşıp buraya geliyor. Meyveyi yazın bile yememişiz ki kışa reçellik alalım. Bir arkadaş giriyor lafa, “Geçen sene aynı paraya 80 şişe menemen yaptım. Bu sene 10 tane anca çıktı”. “Kız, boş kavanoz olmuş 10 lira. Nasıl yapalım 80 şişeyi biz?” diyor bir başkası.

HEPİMİZDE AYNI DERT

Sohbet ilerlerken konu bize geliyor. Dernekte daha çok iş yapmak is-

Yoksulluk öyle ilerliyor ki kadınlar kendi dayanışmalarını büyüttükleri derneklerin etkinliklerine gidemeyecek, buzdolabına konserve hazırlayamayacak hale geliyor:

tiyoruz ama bilin bizde ne yok? Evet hepimizde aynı dert, para yok. Normalde salı günleri koro, cuma günleri ise edebiyat söyleşileri yaparız. İkisine de gelmek ekonomik olarak kadınları zorluyor. Kadınlar iki çalışmayı tek günde birleştirmeyi talep ediyor. Vaziyet öyle bir hal aldı ki sadece yol parası neredeyse 40 lirayı buluyor. Durum böyle olunca tartışma, derneği kaç gün açık tutacağımıza kadar gidebiliyor. Tam burada insan, bir kez daha sorguluyor yaşadığımız yoksulluğu.

Bizlerin yoksulluğa karşı mücadele edebilmesinin önüne bile kendi çar-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

kiyla taş koyuyor bu sistem. Ama işte tam da bu yüzden o dernek binası her gün açılabilir. Yoksulluğa karşı hep bir ağızdan söylemeliyiz sözümüzü. Bizler bu gidişatı değiştirecek gücün

kendisiyiz. O sebeple fabrikalarımızda, atölyelerimizde, mahallelerde kışacı bulduğumuz her yerde örgütlenmeliyiz. Çünkü bizler toplumun yarısıyız ve hayatın her alanında varız.

Gebelikte sağlıklı beslenme nasıl olmalı?

Dr. Akgül KURU OKTAY

Sağlıklı bir gebelik ve sağlıklı bir bebek için annenin yeterli ve dengeli beslenmesi gerekir. Çünkü bebekteki bedensel ve zihinsel büyüme/gelişme annenin gebelik boyunca yeterli ve dengeli beslenmesi ile olasıdır. “İki canlısın iki kişilik yemek yemelisin” düşüncesi yanlış bir inanış olup beslenmede anne ve bebek için sağlıklı bir diyet önemlidir.

Gebelikte beslenmenin amacı, annenin kendi besin ihtiyaçlarını karşılamak ve sağlığını korumak, anne karnındaki bebeğin büyüme ve gelişmesi için gerekli enerji ve besin öğelerini sağlamaktır.

Gebenin yaşı, günlük aktiviteleri gibi özellikleri beslenme gereksinimlerini etkilerken, gereksinimler karşılanmadığında beslenme yetersizliği sonucu kansızlık, diş çürükleri gibi sağlık sorunlar ortaya çıkabilir. Çok kilo alan gebelerde gebelik zehirlenmesi olarak bilinen durum görülebilir. Beslenme yetersizliğinin erken doğum, bebekte gelişim geriliği, düşük doğum ağırlığı gibi etkileri olabilir.

GEBELİKTE KİLO ALIMI NASIL OLMALIDIR?

Beslenme ile takip edilmesi gereken önemli diğer konu gebelikteki aylık kilo artışıdır. Özellikle boy ve ağırlık kullanılarak beden kitle indeksi (BKİ) hesaplanmakta ve gebelik boyunca alınması gereken kilo belirlenebilmektedir. BKİ'ye göre alınması gereken kilo değişirken normal kilodaki bir gebe ilk üç ayda 1-2 kg, sonraki aylarda haftada yarım kilo/500 gr. almalıdır.

Gebelikte artan besin gereksinimini karşılamak için en kolay ve zahmetsiz yolu et, süt, kuru baklagiller, meyve ve sebze, tahıl ve ekmeğe gibi tüm besin gruplarının yeterli ve dengeli tüketilmesidir. Bir kadının günlük enerji ihtiyacı ortalama 2000 kalori iken gebelikte bebeğin gelişimi için günlük alınması gereken enerji miktarına 200-300 kalorilik bir enerji eklenir.

TÜM GEBELİK SÜRESİNCE BESLENME GEREKSİNİMİ AYNI MIDIR?

40 haftalık gebelik dönemi üç aylık periyotlara denk gelen üç trimester olarak ele alınmaktadır. Gebeliğin ilk 3 ayında yani birinci trimesterde besin gereksinimi gebelik öncesi ile aynıdır veya hafif artmıştır. İkinci trimesterde artan ihtiyacın karşılanması için gebelikte günlük 200-300 kalorilik ek enerji alınması gerekir. Özellikle gebeliğin 20. haftasından sonra gereksinimlerin ve iştahın arttığı, bebeğin hızlı büyümeye başladığı bir dönemdir. Vücut özellikle emzirme döneminde anne sütü salgılamak ve artan enerji ihtiyacını karşılamak üzere yağ depolamaya başlar. Üçüncü trimester, kilo artışının devam ettiği ve bebeğin en hızlı büyüdüğü dönemdir. Ayaklarda ve ellerde ödem, sık idrara gitme, kabızlık sorunları normaldir. Gebelikte bebeğin büyüme ve gelişmesi için tüm enerji ve besin ihtiyacının anneden karşılandığı göz ardı edilmemelidir; yeterli ve dengeli beslenme öncelikle gebeliğin ve yaşamın her döneminde sağlıklı korunması için önemlidir.

Fotoğraflar: Freepik

Gebelikte sağlıklı, dengeli ve zengin bir diyet, annenin ve bebeğin sağlığı açısından büyük önem taşıyor. Dr. Akgül Kuru Oktay, gebelerin nasıl beslenmesi gerektiğine dair yazdı.

NE/NEDEN YENİLMELİDİR?

- **BALIK**, yumurta, peynir, süt, taze meyve, fındık (vitamin B12 ve folik asit) beyin gelişimine katkı sağlar.
- Omega 3-6, çinko, folat, demir, kalsiyum ve D vitamini bebeğin doğum ağırlığını ve gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.
- Proteinler vücutta depolanmadıkları için günlük olarak besinlerle alınmalıdır. Gebelikte protein ihtiyacı artar.
- Yağda eriyen vitaminler A, D, E, K vücutta depolandığından fazla alındığında birikerek zehirleyici etki oluşturabilir.
- Suda eriyen vitaminler B vitaminleri, folik asit ve C vitaminleri depolanmaz ve fazla alındığında idrarla atılır ve günlük olarak alınması gerekir.
- Bebeğin sinir sistemi gebeliğin oluşumuyla çok hızlı gelişmeye başladığı için ilk haftalarda folik asit alınması önemlidir. Folik asit ihtiyacı beslenme ile karşılanmadığından tablet olarak dışarıdan alınması gerekir. Gebeliğin ilk üç ayında günde 400 mikrogram (mcg) kullanılması bebekte beyin ve omurilik hastalıklarını önleyebilmektedir.
- Kemik ve diş sağlığını korumak için gebelik döneminde yeterli miktarda kalsiyum alınmalıdır.
- Gebelik nedeniyle gereksinimi artan oksijenin taşınabilmesi için normalden fazla demir ihtiyacı oluşur. Özellikle son üç ayda yeterli alınmazsa annede kansızlık gelişebilir.
- Gebelikte gereksinimi artan iyotun eksikliği, bebekte tiroid hormonlarını azaltarak fiziksel ve mental gelişim geriliğine neden olabilmektedir.
- Su oksijenden sonraki en önemli yaşam kaynağı olup günde 10-12 bardak su içilmelidir. Vücutta tüm kimyasal olaylar için su gereğinden vücutta yeterli su bulunması yaşam için zorunludur.

DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- **DOĞAL** gıdalar tercih edilmeli, mevsiminde yetişen meyve ve sebzeler tercih edilmeli ve mutlaka lifli gıdalar tüketilmelidir.
- Protein içeren besinler mutlaka C vitamini içeren yiyeceklerle birlikte alınmalıdır.
- Haftada 1-2 kez balık yemeye özen gösterilmelidir.
- Demir hapları ve demir içeren gıdalar süt ve süt ürünleri ile birlikte alınmamalı, bu yiyecekler C vitamini içeren sebze ve meyvelerle tüketilmelidir.
- Mide bulantısı, mide yanması yapan yiyeceklerden uzak durulmalı, kızartılarak ve kavru olarak yapılan yemekler tercih edilmemelidir.
- Sigara ve alkol kullanılmamalı, sigara içilen ortamlarda bulunulmamalıdır.
- Kafein içeren çay ve kahve tüketimi sınırlı tutulmalı, içilecekse de öğünlerden 2 saat sonra ve su ile seyreltilerek içilmesine dikkat edilmelidir.
- Salam, sosis gibi et ürünleri, hazır çorba ve meşrubatlar, cips, kraker tarzı hazır yiyecekler tüketilmemelidir.
- Konserve, kaymak, tahin helvası, çikolata gibi çok yağlı yiyeceklerden uzak durulmalıdır.
- Tahıl ve kuru baklagil karışımı yemekler sık yenilmeli ve bu yemeklerin yanında C vitamininden zengin sebze ve meyveler tüketilmelidir.
- Unutulmamalıdır ki, gebelikte doğru beslenmek sağlıklı bebekler, sağlıklı bebekler sağlıklı bireyler, sağlıklı bireylerse sağlıklı toplum demektir. Sağlıklı bir toplumun temelini de sağlıklı nesiller oluşturmaktadır.

Bu sefer 3 çocuğumla mutlu bir yalnızım

**Bir kadın işçi
Tuzla-İstanbul**

YILLARCA İstanbul'un en güzel semtlerinden birinde yaşadım. Babadan kalan eski ama bir o kadar güzel, manzarası İstanbul Boğazı olan bu şirin evin içinde hep bir huzur aradım. Her sabah uyanıp cama doğru gittiğimde hava güneşli de bulutlu da olsa bana hep karanlık gelirdi.

EV DEĞİL HAPİŞHANE

Ben ve üç çocuğum bu evin içinde kendimizi hapsedilmiş gibi hissediyorduk. Çalışmam, tek başıma dışarı çıkmam yasaktı. Yıllarca sadece pencereden izlediğim, elimi uzatsam tutacağım kadar yakın olan boğaza dahi gitmedim. Evliliğimizin ilk yıllarında bunun basit bir kıskançlık olabileceğini düşündümdü. Hatta bazen hoşuma bile giderdi. Ama zaman ilerledikçe kıskançlık şiddete dönüştü. Eve misafir gelse de ben misafirlığe gitsem de dayak yerdim. Ben de artık dayak yememek için hayatımdan herkesi çıkardım. Tek bir arkadaşım bile kalmadı ama şiddet yine durmadı. Daha ne yapabiliyordum ki!..

Eve kapandıkça dayanın dozu arttı. Yıllarca bir kere olsun çocuklarının okuluna gitmedim. Oğlum bir gün çok ağladı, “Herkesin annesi geliyor, sen yine gelmiyorsun?” diye. Meğer çocuklar oğlumu “Yoksa senin annen yok mu? Sen bize yalan söylüyorsun” diyerek üzmüşler. Eşim beni okula bırakmazdı, kendisi de gitmezdi. Her şeyi telefonla hallederdi.

KURTULUŞA GİDEN YOL

Bir gün kızım, “Anne, gel kaçalım. Babamın seni bulmayacağı bir yere gidelim. Ağabeylerime de söyleyelim belki onlar da bizimle gelir” dedi. Donup kaldım. Ben böyle bir şeye bırak cesaret etmeyi, bunu düşünemezdim bile. Henüz 10 yaşında olan kızımın söylediklerini bir plana döktük. Oğulların “Artık vücudunda kırık görmeye tahammülüz yok” diyerek kabul ettiler. Eşim iş için 4 günlüğüne şehir dışında olacaktı. Kurtulmak için sadece 4 günümüz vardı.

Yıllar önce bir akrabamız boşandığı için ailesi onu reddetmişti. Ama ben onunla hep görüşüyordum. Aradım onu, durumu anlattım. Bana bir araç ayarladı, yanıma önemli eşyalarımızı alarak kaçtık. Yanına yerleştiğim akrabam hemen ertesi gün beni hastaneye götürdü. Darp raporu almam gerekiyormuş. Yıllardır gördüğüm şiddetin izlerini, bazıları çok derin olduğu için hâlâ taşıyorum. Sigara yanıkları ve üzerine atılan kızgın yağ vücudumda derin izler bıraktı. Doktor eski izlerimin üzerinden zaman geçtiği için

pek kanaat getirmedim. Ama daha 3 gün önce gözümde yediğim yumruğa rapor verildi. Uzaklaştırma kararı çıkarttık. Gizlilik kararı çıkartmak çok uzun zaman aldı. Her şeyle kendim uğraştım. Avukat tutacak param yoktu, adli yardımdan da destek alamadım. Bu nedenle süreç iki katı uzadı.

Eşim ise beni bulduğu yerde öldüreceği yemin etmiş, her yerde beni arar dururmuş. Bazı geceler pencerenin önünde sabaha kadar sokağa bakardım. Gelirse diye nöbet tuttum gecelerce. Eşim kaldığı evi buldu. Bir gece vakti tekrar kaçtım. Çare yok, sığınmaevine gittim. Orada durumun ciddiyetini anladılar ki bir avukat verdiler ve boşanma sürecini başlatabildim. Adam, benim boşanmaya kalkışacağıma hiç düşünmemiş ve yine çılgına dönmüş. Ama bu defa peşimi kolay bıraktı. Çünkü hayatına bir kadın girmiş. Kendi adıma sevindiğim kadar kadın adına da üzülümüşüm.

TEK DESTEĞİM BİR AKRABAM VE KADIN DERNEĞİ

Boşanma sürecinin sonunda kara bulutlar dağılmıştı. Ben, sokakta yürürken bastığım yere bile inanmıyordum. Baba yadigarı ev elden gitti bu süreçte. O evi hayatım karşılığında o adama verdim. Artık elinde bir valiz ve 3 çocukla her zamanki gibi yine yalnızdım. Ancak bu defa mutlu bir yalnız. İlk iş bir fabrikada iş buldum, ev tuttum. Büyük oğlum liseyi bırakmak zorunda kaldı yaşadığımız zorluklardan dolayı. Şimdi dışarıdan okuyor ve bir yandan da çalışıyor. Tabii tek başına ev geçindirmek çok zor. Aldığım maaş, kira ve faturalara zor yetiyor. Oğlumun aldığı üç kuruşla karnımızı doyuruyoruz. Sigortam olduğu için devletten destek alamıyorum. Bazen Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinden destek alıyorum.

İşte bu kadar zorlu bir hayatın içinden çıkınca sanıyorsun ki herkes seni anlayacak, öyle olmuyor. Bu girdiğim fabrika benim ilk iş deneyimim. Çok zorlandığım zamanlar oluyor. Mesela bir süredir yüzük takmak zorundaydım çünkü tacizi ancak bu şekilde önleyebiliyordum. Yaşadıklarımı bölüm şefime paylaştım. O da bunu tüm fabrikaya yaymış. Bir işçi gelip bana “Aslında güzel bir kadınsın senin böyle bir işe hiç ihtiyacın yok” dedi. Kendimi aşağılanmış hissettim. İş değiştiremem, zaten burayı zor buldum. 45 yaşındayım herkes almıyor işe. Yani bunca şey yaşadım ama ne devletten ne çalıştığım fabrikadan ne de arkadaşlarımdan destek göremedim. Bir tek kurtulmamda destek olan akrabam ve arada nefes almak için bile olsa gittiğim kadın derneği dışında.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Kadınların hayatı çalışmaya cevap oluyor

**Adile DOĞAN
Esenyalı-İstanbul**

AİLE ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından 8 ilde Aile Çalıştayları düzenlendi. Çalıştaylarda aile kavramı üzerinden kadınların toplumsal rolünü tartışırken yapılmak istenen, kadınların kazanılmış haklarına ve elbette Medeni hukuka müdahale etmek. Şiddete uğrayan ve öldürülen onca kadın... Sanki bunlar hiç yaşanmamış, ailenin zayıflamasını tek sorumlusu kadınlar gibi tarif ediyorlar durumu. Tek adam iktidarının uzun süredir kadınların kazanılmış haklarına göz diktiğini, İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırmaktaki ısrarlarından biliyoruz.

ŞİDDETE UĞRAYAN KADINLAR NEREYE GİTSİN?

Çalıştaylardan birinde, şiddet uygulayan erkeğin evden uzaklaştırılmasına tepki olarak “Nereye gitsin?” deniliyor. Uzaklaştırma kararı bazı erkekler üzerinde caydırıcı oluyor fakat ağırlıklı olarak onları durduruyor. Çünkü uzaklaştırmayı ihlal eden erkeğe ciddi ve caydırıcı cezalar verilmiyor. Örneğin, Aişe uzun yıllar eşinden şiddet gören yüzlerce kadından sadece bir tanesi. 3 çocuklu Aişe, her gün başka

bahaneyle maruz bırakıldığı şiddete dur demek için karakolun yolunu tutmuş bir kadını. Uzaklaştırma kararı çıkar çıkmaz, eşi kapıya dayanıyor. Kapıyı kırıp içeri giriyor ve Aişe'yi bu defa, çocuklarıyla birlikte darbediyor. Komşular polisi arıyor fakat her zamanki gibi polis gelinceye kadar adam evden uzaklaşıyor. Yeniden hastane, karakol derken Aişe korkudan o gece evine gidemiyor, bir akrabasında kalıyor. Sabah eve gittiğinde adam yine evde, güzel güzel uyuyor. Bunun üzerine Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğine başvurup başka çözümler aramaya başlıyor.

Aişe'yi sığınma evine göndermek zorunda kaldık. Şimdi hakkında uzaklaştırma kararı verilen bu adam “Nereye gitsin?” diye sorulduğunda bizim cevabımız, cezaevine gitsin olacak. Aişe sığınmaevinde en fazla 6 ay kalabilecek. Biz de soruyoruz, bu süre dolduktan sonra Aişe ve Aişeler nereye gitsin?

İKTİDAR, KADINLAR GÜVENCESİZ ÇALIŞIYOR İSTİYOR

Çalıştaylarda öne çıkan bir diğer başlık ise çalışan kadınların çocuklarını bakıcılara bırakması. Çalıştaylarda bu da sakıncalı bulunuyor. Çalışan kadınlar için çocuk bakımı hâlâ en yakıcı sorunlar

arasında. Yıllardır kadınların ücretsiz kreş talebi var. Birçok kadın çocuklarını bırakacak bir yeri olmadığı için zaten çalışmıyor. Çalışamadıkları için de geçinemiyorlar.

Tabii iktidar da kadınlar çalışmasını demiyor. Çalışınlar ama daha esnek, güvencesiz ve niteliksiz işlerde kendilerine yer bulsunlar isteniyor. Çocuk bakımı yüzünden zaten kadınların uzun yıllar işten uzaklaştığını görüyoruz. Bu durumda kadınlar ya ev eksenli işler yapmaya başlıyor ya da çocuğunun uyku saatlerinde merdiven temizliği gibi işler yapıyor.

Kadın, çocuk artık kendine yetebilecek yaşa gelince yeniden bir fabrikada işe girmek ya da daha önce yaptığı işe dönmek istediğini patronlar, “Senin yaşın büyük” diyerek kadınları işe almıyor. Bunu onlarca kadın yaşıyor. Güler de böyle bir örnek. 10 yıl boyunca bir fabrikada çalıştı ama çocuk olunca onu bırakacak yeri olmadığı için işi bıraktı. Evleri kira ve eşi sadece asgari ücret alıyor. Bazen bebeğine bez bile alamadığı zamanlar olmuş. Hatta iki yıl kadar kocasının köyüne gitmiş masrafları azaltmak için. Ama ne yapsa da günü kurtaramamış. Gündüz çocuğa bakıp geceleri gömlek ipleri temizlemiş, abiyeye kıyafetlere boncuk işlemiş. Bu işler de çok ucuz olduğu için aldığı ücret ancak

aylık ekmeğine yetmiş. Yeniden iş aramaya başladığında 38 yaşında olduğu için çoğu yer onun yaş sınırının üstünde (yaş sınırı genellikle 30) olduğunu söyleyip işe almamış. Şimdilik yarım gün bir tekstil atölyesinde sigortasız çalışıyor Güler.

KAYBEDECEK BİR ŞEYİMİZ YOK, ARTIK MÜCADELEYE!

Aslında birçok başlık var çalıştaylarda öne çıkan. Hepsini tek tek inceleyip bunlara yaşadıklarımızla cevap verebiliriz. Bu iki örnek bile birçok şeyi ortaya koyuyor. Kadınların, 22 yıldır iktidarda olan AKP'nin eliyle görmezden gelindiğini, bu iktidarın kadınların sorunlara çözüm bulmak gibi bir niyetinin olmadığını bu çalıştaylar bize çok açık gösteriyor. Aile üzerinden, kadınların çalışma hayatından yaşam biçimine kadar bir “ayar verme” politikası yürütüyorlar.

Bu dönem gözümüz ve kulağımız çok daha fazla buralarda olmak zorunda. Aslında iktidarın attığı her adım birer saldırı ve artık bizim kaybedecek bir şeyimiz kalmadı. Bu sebeple hem kaybettiklerimizi hem de daha fazlasını kazanabilmemizin tek koşulu, bizlere karşı açılan bu savaşa karşı birlikte mücadele edebilmek.

Aile içinde kaybolan kadınlar

İstanbul'daki Dünya Aile Zirvesinden bugüne, kadın haklarına dönük pek çok saldırı ve söylem gündeme getirildi. Çalıştaylar da yeni anayasa tartışmaları da 'aile' kisvesi altında kadınlara yöneltilen saldırılara hizmet ediyor.

Elif TURGUT

“Aile” dünyada ve Türkiye’de, güçlendirilmesi üzerine pek çok zirve, buluşma, çalıştay yapılan bir kurum. Geçtiğimiz yıllarda çok daha sık rastlamaya başladık kadınlara dair olan her politikanın “aile” içerisinde eritilmesine. Aileyi güçlendirmek, aileyi korumak, aile içindeki her bireyin iyi halini gözetmenin ötesinde “her şey aile için mübah” anlayışı öne çıkıyor. Buna dair söylemleri sıralasak dergimizin sayfalarına sığmaz. Bu söylemlerden biri, “güçlü bir aile için güçlü bir kadın” söylemi olabilir. İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması kararının ardından Mecliste kurulan Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonunda öne çıkan söylemlerden biriydi bu. Zaten İstanbul Sözleşmesi'nden çikılması ardından bugüne kadar kadını aile içine sıkıştırmak için döşenen taşlar artık gizlemeden daha açık ve hızlı yapılır oldu.

KADIN ZİRVELERİ İKTİDARININ POLİTİKALARINI YANSITTIYOR

Kadın ve çocuklara dair politikaların ele alındığı çalıştaylar yeni değil. Hem uluslararası düzeyde hem de ulusal ölçekte çalıştaylar ve zirveler düzenleniyor. Bunlardan en önemlilerinden biri Dünya Aile Zirvesi. Birleşmiş Milletler Eğitim ve Araştırma Enstitüsü (UNITAR), BM Habitat (UN-HABITAT), BM Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü (UNDESA), BM Kalkınma Programı (UNDP), BM Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), ulusal, bölgesel ve yerel otoritelerin katılımıyla bu zirve, farklı ülkelerde gerçekleştiriliyor. 2009'da da İstanbul'da gerçekleşti. Bu zirvenin sonucunda çıkan bildirgede kadınların kayıt dışı çalışmaya bel bağlamasını azaltarak işte toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve gelirlerde cinsiyetten kaynaklanan farklar ortadan kaldırılması, mesleki ayrımın azaltılması, kadınlarla ve kız çocuklarına karşı her türlü şiddet, ayrımcılık ve aile içi şiddetle mücadelenin politika olarak belirlenmesi

kararlandırılmıştı. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesine yönelik sosyal, ekonomik, siyasal alanlarda adımların atılmasına devam edilmesi kararları bildirgede yayımlanmıştı.

KADEM de 2014 tarihinden itibaren Aile Bakanlığı ile birlikte Kadın ve Aile Zirvelerini her yıl gerçekleştiriyor. Çıkan bildirgeler, iktidarın o yılki kadın politikalarından çok da bağımsız şekilleniyor. Örneğin 2022 yılının sonuç bildirgesinde, “Üretimde ve karar alma mekanizmalarında kadınların yer alması vazgeçilmezdir. Bu durum kârlılığı da artıran bir etken olarak karşımıza çıkar. Bu sebeple kadınların iş hayatına uyumlanmasını üzerine çalışılmalı, esnek çalışma imkanları genişletilmelidir” ifadelerine yer veriliyor.

AİLEYİ KORUMANIN KARŞILIĞI HAKLARIMIZA SALDIRI

Geçtiğimiz ay 81 ilde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının alelacele gerçekleştirdiği aile çalıştaylarında “aile ve iş yaşantısının uyumu”nun çocuk bakımı gibi sosyal hizmetlere erişimin artırılması üzerinden değil kadınların iş yaşamına katılımının desteklenmesi, güvencesizleştirilmesi ile tartışıldığını görüyoruz. Elbette ki bu yeni değil, esnek çalışma, yarı zamanlı çalışma gibi güvencesizliğin önünü açan çalışma biçimleri, kadının çocuğa bakma ve ev işlerini yapma yükümlülüğü olduğu üzerinden gündeme getirildi. Tabii bu çalıştaylarda kadınların evde çalışması, en kutsal görevinin anne-lik olduğu söylemleri de eksik bırakılmadı. Katılabildikleri yerlerde baroların müdahalesiyle nafaka karşıtı öneriler geri püskürtülebildi.

İstanbul'daki Dünya Aile Zirvesinden bugüne, kadın haklarına dönük pek çok saldırı ve söylem gündeme getirildi ancak bu saldırılar, kadın hareketinin karşı çıkışı ile geri çekildi. Eylül ayında gerçekleşen çalıştaylar da “Kadınların korunması için yasalara ihtiyacımız yok” ifadesinin doğrudan bir milletvekili tarafından söylenebildiği Mecliste gerçekleştirilecek yeni Anayasa tartışmaları da tam bu zemine oturuyor.

Üniversitemizden bizim de söyleyecek sözümüz var!

Boğaziçi Üniversitesi Ekmek ve Gül Grubu

Geçtiğimiz eğitim öğretim döneminde Ekmek ve Gül üniversitemize, üniversitemizdeki kadınlar ve LGBTİ'ler olarak bir araya geldiğimiz okuma gruplarıyla girdi. Deprem ardından yan yana gelme ihtiyacının daha da büyümesi, birbirimizin elini tutma gerekliliğinin daha da yakıcı bir şekilde kendini hissettirmesi ile kurduğuk okuma gruplarımızı. Bir araya gelişlerimizde 6 Şubat depremlerinin ardından devletin afet yönetimindeki kadın politikalarını, LGBTİ'leri hedefe koymasını tartıştık. Mülteci kadınlara yönelik nefret politikalarını konuştuk, üniversiteli genç kadınlar ve LGBTİ'ler olarak neler yapabileceğimiz üzerine düşündük, en çok ihtiyacımız olan zamanlarda birbirimizi dinledik. Türkiye'nin dört bir yanından bizimle aynı yoksulluğa, sıkışmışlığa mahkûm edilmeye çalışılan hakları hedefe koyulan kadınların yazdıklarını okumak, mücadelelerini görmek bizlere güç verdi.

Cinsel Tacizi Önleme Komisyonunun (CİTÖK) ilk ve en işlevli oluşturulduğu üniversitelerden olan BOÜ'de bugün, atanmış yönetimin saldırılarıyla CİTÖK artık işler durumda değil. Bir koordinatörü bulunmuyor. Atanmış yönetimin ilk icraatlarından biri LGBTİ çalışmaları yapan kulübümüzü kapatmak oldu. Yıllardır Onur Yürüyüşü gerçekleştirdiğimiz kampüsümüzde 2022 yılındaki yürüyüşümüzde kampüsümüze polis girdi, 70 arkadaşımız işkenceyle gözaltına alındı.

YALNIZ DEĞİL HEP BERABER!

Bizim de üniversiteli kadınlar ve LGBTİ'ler olarak söyleyecek sözümüz, verecek bir mücadelemiz var diyerek bu döneme daha güçlü giriyoruz. Biz kadın ve LGBTİ'leri yoksulluğa, güvencesizliğe ve hak kayıplarına iten; gittikçe büyüyen saldırılara karşı biz de mücadelemizi büyütmede ısrarcıyız. Tam da bu nedenlerle bu sene Boğaziçi Üniversitesi Ekmek ve Gül Grubu olarak okuma gruplarımızı istikrarla devam edecek, bizi yalnızlığa itenlere karşı inatla yan yana gelecek, sırt sırta duracağız. Etkinliklerle hem okulumuzda hem de hayatın her alanında yaşadığımız sorunlara çözümler arayacak, bu çözümleri uygulamak için aynı sorunları yaşadığımız her kadına ve LGBTİ'ye temas etmek için mücadelemizi ilmek ilmek öreceğiz.

Boğaziçi Ekmek ve Gül Grubuna ulaşmak için: 0 507 134 40 33

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

CİNSEL TACİZ ÖNLEME BİRİMİNİ KAZANDIK, SIRA ETKİN İŞLETMEKTE

Istanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Komisyonu

BİZ; İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Komisyonu olarak kuruluşumuzun üçüncü senesinde, yeni eğitim yılına geçen senenin büyük bir kazanımı olarak Cinsel Taciz Önleme Birimi (CİTÖB) yönergesi ile giriyoruz. Her yerde karşıma çıkan taciz vakalarının son bulması gerektiği bilinciyle harekete geçmiştik. Ama elbette ki bu yolda tek başımıza değildik. Etrafımızdaki insanlara CİTÖB'ü anlatarak olabildiğince çok öğrenci kulübüne ulaşmaya çalıştık ve onlara bu sürecin bir parçası olmaları üzere çağrıda bulduk. 30 kulüp ve toplulukla çıktığımız bu yol-

da dayanışmanın ne kadar değerli olduğunu bizzat deneyimleyerek bir kere daha gördük. Birlikte hareket ettiğimiz kulüplerle yazdığımız CİTÖB'ün kurulmasına ilişkin 500'ü aşkın dilekçeyi sadece üç günde rektörlüğe ulaştırarak kararımızda ısrarcı olduğumuzu gösterdik. Bunları yaparken kulüp faaliyetimizin odak noktasını CİTÖB haline getirirken kadın arkadaşlarımızla yan yana gelerek mücadelemizi büyütme çalıştık.

Hazırlanan CİTÖB belgesi, yaklaşık yedi ay süren bir mücadelenin ardından senatodan kabul gördü. Bizler bu kazanımın ne kadar değerli olduğunu bilmekle beraber, CİTÖB konusundaki çalışmalarımızı sürdürmemiz gerektiğinin farkındayız.

Bu birimin kabul görmesi kadar, gerektiği şekilde kurulup işletilmesinin elzem olduğunun farkındayız. Bunun yanı sıra kadınlara biçilmiş rolleri tartıştığımız etkinlikler planlayarak yeni birçok sıra arkadaşımızla buluşmayı hedefliyoruz.

Yaklaşmakta olan 25 Kasım ve peşinden onu izleyen 8 Mart'ta; tıpkı geçen sene olduğu gibi bu sene de sanatsal ve kültürel etkinlikler aracılığıyla bir araya gelmenin heyecanı içinde olacağız. Kadın mücadelesinin sembolü olan bu günleri dolu dolu geçirerek birbirimize daha da kenetleneceğiz. Çünkü biliyoruz ki biz kadınlar beraberken, taleplerimizi kazanıma dönüştürmek için mücadele ederken daha güçlüyüz.

Instagram ve Twitter: @iukadinkomisyon

BİR ARADA DAHA GÜÇLÜYÜZ

Yıldız Teknik Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu

TOPLULUĞUMUZ bu sene kuruluşunun üçüncü senesine giriş yaptı. Kurulurken hedeflediğimiz temel amaçlarımız kampüsteki kadınların yaşadıkları sorunlara dair çalışmalar yürütmek, toplumdaki eşitsizlik karşısında çözümleri birlikte tartışmaktır.

Aynı amaçlarla yeni dönemde de çalışmalarımıza devam etmeyi planlıyoruz. Yeni dönemde yine en önemli taleplerimizden biri güvenli kampüs ortamının oluşması. Bunun için de CİTÖK'ü etkin bir hale getirmek önceliğimiz. Okulumuzda CİTÖK şu an etkin olarak kullanılmıyor, hatta çoğu öğrenci CİTÖK'ten haberdar bile değil. Bu yüzden en önemli amaçlarımızdan biri CİTÖK'ün işler hale

GELİN, DAYANIŞMAYI BÜYÜTELİM

Istanbul Aydın Üniversitesi Kadın Araştırmaları Kulübü

İAÜ Kadın Araştırmaları Kulübü, kadınların, LGBTİ'lerin hayatının her alanında yaşadığı problemleri tartışmayı, haklarının farkına varmasını sağlamayı, tarihten bugüne kadınların hangi hakları nasıl kazandığını hep birlikte öğrenmeyi, yalnız hissetmemeyi ve sorunlar karşısında kız kardeşlik köprüsünü kurmak amacıyla kurulmuştur. Evde, işte, okulda yalnız hisseden

gelmesini sağlamak.

Önümüzdeki günlerde gerçekleştirmek istediğimiz çeşitli atölyeler, seminerler ve kültürel etkinlikler konusunda endişelerimizden biri de sansürle karşılaşmak. Yapmak istediğimiz etkinlikleri planlarken sansüre uğrayıp uğramama ihtimalini düşünmeden hareket etmek

ve burada kendine dair bir şeyler yapmak isteyen tüm arkadaşlarımız yer bulabilir.

Bugün her bir kadın arkadaşımız gerici grupların Mecliste olmasından büyük kaygılar duymakta. Bizler de yaşadığımız alanlarda bu baskı ve gerici politikalara karşı neler yapabileceğimizi, nasıl dayanışacağımızı konuşmaktayız. Bizlere katılmak isteyen, dayanışmayı büyütme isteyen tüm kız kardeşlerimizi standımıza, kulübümüze bekleriz!

Instagram: @iaukadinarastirmalari
Twitter: @iaukatt

istiyoruz ancak bulunduğumuz üniversite ortamında bu çok mümkün olmuyor. Yine de her şeye rağmen biz etkinliklerimizi gerçekleştirmeye devam edeceğiz. Çünkü bir araya geldiğimizde daha güçlü olduğumuz farkındayız.

Instagram ve Twitter: @ytukacat

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Çocuklar 'Anne neden beslenmem böyle' demesin diye

Yüksel YILDIZ
Aydın

“Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek her çocuğun hakkı” kampanyasında yaptığımız bildiri dağıtımlarında, açtığımız imza stantlarında kadınlarla sohbet ediyor, bizlere ulaşmaları için telefon numaralarımızı veriyor, kadınlarla sorunlarımızı konuşuyorduk. Bize broşürlerdeki telefonumuzdan ulaşıp Aydın Çeştepe’de kurduğumuz standı gelen kadınlardan biriydi Filiz. İki çocuğu var, üçüncü çocuğuna 8 aylık hamile. Bizi ararken gelmeyiz diye düşünmüş, bizi görünce çok mutlu olduğunu ve kendini daha iyi hissettiğini söylüyor.

Oturup kahvelerimizi yudumlarırken anlatmaya başlıyor. Eşi belediyede güvenlik görevlisi ancak taşeronla bağlı. 6 ay önce rahatsızlanıyor, ilik nakli teşhisi konuluyor. Tam da burada Filiz için büyük bir mücadele başlıyor. Zaten zar zor geçinirken hastalıkla birlikte geçim daha da zorlaşıyor. İki çocuğunu okula gönderirken ne bir forma ne çanta alabilmiş, kuzenlerinin eski formalarını alıp giydirmiş kızlarına. Ancak okul çantası, beslenme çantası, kırtasiye masrafları çıkınca ne yapacağını bilememiş. Eşinin raporu olmasına rağmen şirketin ilk üç ay maaş yatırmadığını, son iki aydır yatan paranın da 6 bin lirayı geçmediğini bu parayla da ancak ilaç alabildiğini, eşinin ailesinin desteğiyle geçindiklerini anlatıyor.

“Önümüz kış bir ay sonra bebeğimi kucağıma alacağım odun yok, kömür yok. Muhtara defalarca gittim hiç dönüş olmadı, bir dönem üç ayda bir gelen gıda yardımı da kesildi. Eşimin bu hastalıkla mücadele edebilmesi için sağlıklı beslenmesi gerekiyor,

çocuklarımın beslenmesine hiçbir şey koyamıyorum. Geçen gün veli grubunda yardımcı kitap alınacağını söylediler. Sadece bir kızımın kitabı 300 lira. Öğretmeni “Ben öderim sen sonra eline geçtikçe ödersin” dedi. Mecbur utanarak kabul ettim. Diğer kızım için de istiyorlar yardımcı kaynak, nasıl yapacağımı bilemiyorum” diyor Filiz.

TUTULMAYAN VAATLERİ TEK TEK ALACAĞIZ

Kayınpederinin evi eşinin üzerine görünüyormuş, bu nedenle tüm kapıların yüzlerine kapandığını söylüyor: “Çaresizliğimizi görmüyorlar, bizi görmüyorlar, ev eşimin üzerine görünüyor diye evin duvarlarıyla mı besleneceğiz, çocuklarımızı aç mı bırakacağız? Evim var diye kışın yakacağım odun, kömür de mi var? Tek isteğim eşimin bir an önce iyileşmesi ve işe dönmesi.”

Filiz de her gün çocuğunu okula gönderirken beslenme çantasına ne koyacağını düşünen, yeri gelince “Kuru ekmek aç kalmaktan iyidir” diyen kadınlardan. Bu nedenle kampanyamızı çok destekliyor, “Çocuğum bir öğün de olsa sağlıklı beslenecek, ben kuru ekmek koyarken, yanındaki bakıp ‘Anne neden beslenmem böyle’ demeyecek” diyor. Ve Filiz’in anlattıkları bir kez daha kampanyamızın haklılığını ortaya koyuyor. Her çocuk eşit şartlarda beslenmesini istiyoruz ve bu da bizim gibi, Filiz’ler gibi kadınların kampanyaya desteğiyle olabilir. Hiçbir anne çocuğuna beslenme koyamadı diye üzülmesin diyedir bu çağrımız. Sermayenin, patronların borçları vergi aflarıyla silinirken, yoksul bıraktığımız halk içindir mücadelemiz. Seçim öncesi verilen vaatleri tutmayanlardan tek tek almak içindir kavgamız.

Vazgeçmek yok, hakkımız olanı alacağız!

Av. Elif YETİGN

“OKULLARDA 1 Öğün Ücretsiz, Sağlıklı Yemek” kampanyası kadınların “Bugün çocuğumun beslenmesine ne koyacağım?”, “Çocuk her gün sağlıksız şeyler yiyor”, “Peynir, süt koyamıyoruz”, “Çocuk okuldan eve aç geliyor”, “Öğretmenlerin listesini koyamıyoruz”, “Çocuğum derslerini doğru düzgün dinleyemiyor” dedikleri bir ortamda, ailelerin bu serzenişlerine bir çözüm aramak için başladı. Her gün çocuğu okula götürülen, yemeğini, temizliğini, derslerini, gelişimini, kursunu düşünen ezici çoğunluk kadınlar olduğu için o beslenme çantası dolmadığında, çantaya bir paket süt, bir elma koyulmadığında bunun kahrını da kadınlar yaşıyor. Evin, çocuğun, sokağın, yaşlıların, eşin yükünü taşıyan kadınların üzerine bu memlekette her gün başka yükler bindiriliyor. Bu kampanya ise ekonomik krizin faturasının kadınların, çocukların, işçi emekçilerin hanesine kesildiği; pazar alışverişi yapan kadınların poşetlerin yarısından fazlasını tezgahta bırakmak zorunda kaldığı bir ortamda başladı. Kadınların talebi çok netti; “Bizler daha fazla ele gelmeden maaştan vergi ödeyen, yaptığımız her alışverişten yüklü KDV ödeyen, zam yağmurlarıyla anksiyete geçiren, çocuğumun beslenmesine pilav, makarna gibi karın şişiren yiyecekler koymak zorunda kalan kadınlarız ve bizim yaşadığımız zorluğun, yükün bedelini çocuklarımızı ödemeyecek. Bütçeden çocuklarımızın payı olanı istiyoruz. Beslenme çantasına ‘Ne koyacağım, nasıl alacağım?’ diye düşünmek zorunda kalmadığımız okullarda ücretsiz, sağlıklı yemek hakkının hayata geçmesini istiyoruz”. 1 buçuk yıldan fazladır devam eden kampanya yeni eğitim-öğretim yılıyla da yine Türkiye’nin dört bir köşesinde ses olmaya devam ediyor. Kadınların sesine ortak olanların sayısı gittikçe arttı ve yerel belediyeler bu uygulamaya pilot olarak ortak oldu. Kadın örgütleri, veli dernekleri okul, pazar, sokak demeden her yerde kampanyayı anlatmaya devam ediyor.

‘AÇTIĞIMIZ DAVA DEVAM EDİYOR’

Kadınların baskısı ve inadı sonucu Şubat 2023’te MEB, 2. dönem her okulda okul öncesi ve taşınmalı eğitimde ücretsiz yemek uygulamasının başlayacağını duyurmuş, kadınlar ise bu yetmez her kademedeki öğrenciye bu hakkı tesis edeceksin demeye devam etmişti. Kadınların talebi üzerine Tuzluca’ya Kadınlara Dayanışma Derneği eşitsizliği yargıya taşıdı, uygulamanın tüm kademelerde hayata geçmesi için dava açmak istedi. Yoksulluğun, açlığın arttığı böylesi bir dönemde Bakanlığın yalnızca belli kesim öğrencilerle uygulamayı sınırlandırması kabul edilemez olduğundan müvekkil kadın derneği adına idareye başvuru yaptık. Tüm okullarda ücretsiz, sağlıklı okul yemeği programının uygulanması talebiyle idareye yaptığımız başvuru “Okullarda 1 öğün ücretsiz yemek uygulaması başlatılmıştır” cevabıyla reddedildi. Ret üzerine Ankara İdare Mahkemesinde açtığımız dava devam ediyor. Davada Bakanlığın yargılamanın başından bu yana iddiası ise talebin zaten yerine getirildiği, uygulamanın ne kadar isabetli olduğu, eksiksiz uygulandığıydı. Ancak davayı açmamız esas amacı idarenin keyfi karar ve uygulamalarını yargı eliyle tartışmak, Anayasa’da yerini bulan sosyal devlet ve eşitlik ilkesinin, parasız eğitim hakkının, yaşam hakkının, sağlık hakkının, fırsat eşitliğinin hayata geçirilmesini sağlamaktı. Bugün açtığımız dava yalnızca dernek ve Bakanlık üzerinden devam eden bir dava değil, davacı tüm kadınlardır.

Dava devam ederken MEB 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında uygulamayı deprem bölgesi olan 11 ilde ve taşınmalı eğitimdeki öğrencilerle sınırlandıracağını sessiz sedasız duyurdu. Herkesin aklına gelense “Ne oldu da karardan döndü?” sorusu oldu. Ancak bugün her şeye rağmen kadınlar kampanyaya devam ederek sorularımıza yanıt vermeyen kurumlardan hakkını talep ediyor. Biz avukatlar da hesabı mahkemeler önünde sormaya devam edeceğiz.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Bu boya kalemleri altına mı batırılıyor?'

Fotograf: Freepik

Ceylan GEÇGİN
Sincan-Ankara

Okulların açılmasının ardından işçi ve emekçi aileleri çocuklarının beslenme çantalarının doldur(ama)maları sorununu gündeme getiriyor. Dergimizin uzun dönemdir sürdürdüğü okullarda ücretsiz bir öğün yemek kampanyasını okul önlerinde veliler ile konuştuğumuz okullarda ücretsiz bir öğünün çocuklara acilen ulaştırılması gerektiği her seferinde ortaya çıkıyor.

'ESKİDEN BİZ DE KURUYEMİŞ KOYARDIK'

Sohbet ettiğimiz bir kadın evinin tek

geçim kaynağının eşinin aldığı asgari ücret olduğunu söylüyor. "Geçen dolapta kek kalmıştı, mecbur beslenme olarak onu koydum. Her gün çocuklara kantinden bir şeyler almaları için harçlık da veremiyorum. Kim istemez ki çocuklarının gönüllerinden geçeni almalarını" diyen kadın büyük kızının artık ondan bir şey istemediğini söylüyor. Bazı okullarda beslenme listesine kuruyemiş eklendiğini söylerken, "Eskiden biz de bunlara kuruyemiş koyardık diye çocuklara saklama kaplarını gösteriyorum" diye ekliyor. Eşi Türk Traktör fabrikasında çalışan kadın, MEB'in bir çocuk için önerdiği besin miktarının aylık 5 bin liraya denk gelmesine "Hay maşallah" tepkisini veriyor. Kızının kantine dahi uğramadığını söyleyen kadın, "Yalnızca kızım değil, okulda hiçbir öğrenci uğrayamıyormuş kantine. Zaten bir su bile 5 lira

olmuş, nasıl alsın çocuklar?" diyor.

İKİ PARÇA TAVUK ÇOK GELİYOR

Evine ziyarete gittiğimiz bir Arçelik işçisi ve eşi için de en önemli gündem okul masrafları. Kendi arkadaşlarından örnek vererek "12'li kuru boya için 150 lira vermişler, ne yapıyorlar bu kalemleri altına tozuna mı batırıyorlar" diye esprili bir dille soruyorlar. Devlet okulu da olsa ek kitap masrafları pek çok velinin gündeminde. Arçelik işçisi, "Çocuğum devlet okuluna gidiyor, o kitapları neden yetersiz görüyorlar? Bir kitap istiyorlar 300-400 lirayı buluyor" sözleri ile eğitimde kaynak kitapların yetersizliğine ve ücretsiz olması gereken devlet okullarında çıkan masraflara dikkat çekiyor.

'ANNE TOSTUMU YİYEBİLİR MİYİM?'

Daha önce sözleştiğimiz üç çocuk

annesi bir veli ile okul çıkışında buluşuyoruz. Eşi KHK ile işten atılmış ve uzun süre 650 lira kira öderken bin lira ile geçinmeye çalıştıklarını öfkeyle anlatıyor. O sırada kızı "Anne tostumu yiyebilir miyim" diyerek geliyor. Annesi de duruma açıklık getiriyor, "Geçtiğimiz sene okul öncesinde yemek verilmesi hepimiz için iyi oluyordu. En azından çocukların boğazından bir tas sıcak çorba geçse fena mı olur?" Kadın üç çocuğuna da aynı beslenmeyi hazırladığını ancak birer tost koyabildiğini söylüyor: "Onların sağladığı adaleti ben çocuklarıma sağlamaya çalışıyorum".

DAYANIŞMAYLA ELDEN ELE

Kadınların çalıştığı bir gıda fabrikasında işçiler, çocuklarının küçük gelen ayakkabılarını ihtiyacı olanlar faydalanınsın diye fabrikaya getiriyor. "Hepsi markalı, birkaç kez giyilmiş. İhtiyacı olan alsın" denilerek poşet içindeki ayakkabılar, elden ele serviste dolandırılıyor. Geçim zorlaştıkça kadınlar, çocuklarının ayakkabılarını da paylaşarak dayanışma örneği gösteriyor.

Kuru ekmeğini gazeteye saran çocuklar

Berrin KILIÇ
Adana

SIRADAN bir okul günü. Bahçe nöbetçisiyim. Hava öyle sıcak ki öğretmeni ve öğrencisiyle herkes kendini bulduğu gölgeye atmış. Büyükçe bir ağacın gölgelediği duvarın dibinde beş öğrenci oturmakta. Yanlarına gittim. Ne var ne yok, derken önlerindeki buruşturulmuş kağıtlar dikkatimi çekti. Kızlar, o çöpleri atmaya unutmayın, dedim elimle işaret ederek. Hiçbir şey demediler önce. Ben "Tamam mı?" diye üstleyince içlerinden biri, "Hocam, yemeğim var" dedi. Yavaşça açtı, biraz da çekinerek. Kağıtların birinden sadece çeyrek ekmeğin çıktı. Diğerinde de yarım domates ve bir parça ekmeğin göründü. Hayatımda utandığım, kendimi suçlu hissettiğim nadir anlardan birini yaşadım. İçimden kendime lanetler okuyarak "Afiyet olsun" deyip döndüm.

OKUL ZİLİ KİMİN İÇİN ÇALDI?

Yeni eğitim dönemine başlayalı iki hafta oldu. Öğrencilerimizin çoğunu en son geçen sene, 1. dönem karne gününde görmüştük. Depremden sonra yeni karşılaştık. Şu bir gerçek ki çok özlemiş öğrenci sesini. İlk günlerin heyecanı çok sürmedi elbet. Konuşmaların içerikleri değişti, gözlerdeki ışıltı sönükleşti. Bazı öğrenciler 8 ay sonra okula ilk defa gelmişken, bazıları ise hiç dönmedi. Depremden sonra göç edenler de olmuş, okulu bırakıp çalışmaya başlayanlar da. Girdiğim sınıflardaki öğrencilerimin neredeyse yarısı bu dönemi çalışarak geçirmiş. Kimi kuaförde, kimi tekstilde, kimi markette... Hepsi de aldıklarını ailelerine vermişler: "Ne yapalım hocam, faturaları ödemek zorundaydık".

Evet, okul zili çaldı ama kimin için? Yol parası olmayan, bir saat yürüyerek okula

gelen öğrenciler için çaldı. Kuru ekmeğini utanarak gazete kağıdında saklayan çocuklar için çaldı. Domatesin yarısını çocuğuna beslenme olarak veren annelerin çaresizliği için çaldı. Eğitim hayatından koparılanları, "Hocam, belli olmaz, babam göndermeyebilir" diyen öğrencileri görmek için çaldı.

'ROL MODEL' DAYATMASI

Öte yandan, öğretmenler de unutulmamış. Sonunda bizim sorunlarımıza da ışık tutulmuş diye tam sevinecekken hevesimiz yarım kaldı. MEB, biz öğretmenlere "beyaz önlüğü" layık görmüş. Gereğesi öğrencilere "rol model" olmak. Eğitimdeki aksamaların sebebi önlük olmayışı mıydı? Beyaz önlük, ay sonunu getiremeyen, ikinci bir işte çalışmak zorunda kalan öğretmene çözüm sunabilecek mi? Çocukların boş beslenme çantalarının üzerini ya da okulundaki

çocukların yaraları kabuk tutan, güneş yanıği ellerini örtebilecek mi acaba?

Anlaşılan yetkililer, gözlerini gerçeklere kapamayı tercih etti yine. Yarım domatesleri yok sayıp önlüğün beyazına takıldılar. Vatandaşın çektiği ekonomik sıkıntılara sırtlarını dönüp tasarrufu eğitimde ve öğrencilerde gördüler.

YALNIZ DEĞİLİZ!

Bir kadın, bir eğitimci ve bir anne olarak tüm bu sıkıntıları sadece görmüyor, yaşıyorum. Kendimi çaresiz hissettiğim dönemlerim de oldu şüphesiz. Ancak, yalnız değiliz. Aynı sorunların, belirsizliklerin içinde bocalayan milyonlar. Öyleyse, belki de yapmamız gereken onlara el uzatmak ya da bize uzatılan eli tutmak. Kadın erkek, genç yaşlı demeden çoğalmak. Bulduğumuz her yerde haykıralım: Bir öğün sağlıklı, ücretsiz yemek her çocuğun hakkı! Bütçeden hakkımızı istiyoruz!

‘Çocuklarım meyve yemek için izin istiyor’

‘Mesela haftanın 2 veya 3 günü meyve günü, 3 çocuğun meyvesini düşün, yetmiyor. Evde meyve yemek için izin istiyor, beslenme için ertesi güne üzüm kalıp kalmayacağını soruyor.’

Berivan ÖZKARA
Eskişehir

“ Bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek her çocuğun hakkı” diyerek başladığımız kampanyanın imza sürecinde sıkça duyduğumuz cümleler vardı. “E imza atalım da devlet vermez ki”, “Devlet ücretsiz bir şey vermez kızım”, “İnşallah olur, ama sanmıyorum” gibi cümleleri her okulda duymak mümkündü. Bu umutsuzlukları ne boşuna ne de temelsiz. Şirketlerin milyar dolarlık vergi borçları silinirken halkı borç batağına sürükleyen yine devletken, her geçen gün kötüleşen yaşam koşullarıyla çevrelenmiş işçi-emekçi kadınlar, koşullarının iyiye gidebileceği, mücadele edip çeşitli haklar kazanabileceği düşüncesine kolay ulaşamıyor.

‘ÖĞRETMENE EVDE BİR ŞEY YOKTU DİYEMEDİM’

Emek Mahallesi’nde 1. Hava İkmal İlkokulu önünde bir veli ile konuşuyoruz. “3 çocuk annesiyim. Günde 3 beslenme çantası hazırlıyorum, yetiştiremiyorum. Süte 7 lira yani her gün 21 lira veriyorum. Zaten poğaça, börek, simit günleri beni bitiriyor, alamıyorum. Haftanın 5 günü beslenme listemiz var. Bunun dışına çıkamıyoruz. Geçen hafta çocuğun beslenmesine salçalı ekme koydum. Öğretmenimiz anında mesaj attı, ‘Evde bir şey yoktu’ diyemedim ‘Bunu yemek istiyor’ dedim. Çok zorlanıyorum, bazen pazardan kıstığım oluyor. Mesela haftanın 2 veya 3 günü meyve günü, 3 çocuğun meyvesini düşün, yetmiyor. Evde meyve yemek için izin istiyor, beslenme için ertesi güne üzüm kalıp kalmayacağını soruyor. Eşimle ben hiç yemiyoruz zaten, çünkü sadece beslenmeye alabiliyoruz” diyerek içinde bulunduğu yaşam koşullarının geldiği boyutu anlatıyor.

‘GEÇEN SENE BESLENMEYE PARA VERMEDİĞİM İÇİN KIYAFET ALABİLMİŞTİM’

Kampanyanın geçen seneki etkisinden konuşuyoruz, devam ediyor veli: “Geçen yıl ana sınıfına giden çocuğuma 2. dönemde bir öğün beslenme verdiler, inanılmaz mutluydum, huzurluydum. O zaman 2 çocuğuma beslenme hazırlıyordum. Geçen sene 1. sınıflara da vereceğiz dediler ama vermediler. Benim anne olarak beklentim vardı. Kimse verdiği sözü tutmuyor. Her şeyi seçime kadar konuşup insanları kandı-

ıyorlar. Geçen sene beslenmeye para vermediğim için çocuğuma kıyafet alabilmiştim. Ama bu sene bir şey alamadım. Büyük oğlum benim ayakkabılarımı giyiyor. Yırtılmış, yenisini alamıyorum. Oğluma idare etmesini söyledim.”

‘İKİ AYRI KIRTASIYEE BORCUM VAR’

Sohbetimiz, eylül ayında kırtasiye malzemelerine yüzde 300 zam geldiğini hatırlatmamla devam ediyor: “O konuyu hiç açma. Şu an 6 bin 500 lira sadece kırtasiye borcum var. İki ayrı kırtasiyeye hesap açtım. Her ay ödüyorum. Okul bitinceye kadar ödeyeceğim herhalde. Müracaat yaptım kırtasiye yardımı için ama çıkmadı. ‘Deprem bölgesine göndereceğiz’ dediler. Saygı duyarım ama birazcık da bizi düşününler. Tek maaşla 3 çocuk, ben çalışmıyorum, çocuğa bakacak kimse yok” diyor.

Çocuklara bakmak için işinden ayrılmak zorunda kaldığını da anlatıyor. “Bir buçuk senedir evdeyim. 42 yaşındayım, 17 yaşından beri çalışıyordum. İş yerlerinde kreş olsa işimizi bırakmak zorunda kalmayız” diyen veli aile evinde oturmasına rağmen geçinemediğini vurguluyor.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Sanki eğitimin tek eksigi beyaz önlük

BİR veli olarak başlayan sabahlarda çocuğumun kahvaltısı, öğlen için beslenmesi derken bir öğretmen olarak aynı durum okulumda da devam ediyor. Bazen isyan çanları çalmıyor değil beynimde, “Bu kısa hayatı en temel ihtiyaçları bile düşünerek mi geçireceğim” diye veryansın ediyorum. Biliyorum benim bu bir günlük rutinin milyonlarca kadınla neredeyse aynı ama şunu yaşayarak görüyoruz ki zor olan hayatın kendisi değil bizlere hayatı daha da zorlaştıran, bizleri yöneten bu siyasi iktidardır. Çünkü elde ettiğimiz her şey için mücadele etmek zorunda bırakılıyor. Hadi mücadele ettik, bir gün sabah uyandıığımızda bir de bakıyoruz ki kazandığımız o hak elimizden gitmiş ya da yok etmek için yeni adımlar atılmaya başlanmış.

Örneğin okul öncesinde bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek biz kadınların talebinin ve mücadelesinin sonucunda iktidarı zorladığımız, çokça mücadele ettiğimiz bir kazanımdı. Kamudaki tasarruf açıklamaları arasında kaynayıp gitti çocuklarımızın bir öğünü! Gördük ki ülkenin ekonomik krizinde ilk feda edilen şatafat değil çocuklarımızın bir öğün yemeği oldu!

Öğretmenler olarak bir yapay gündem daha sunuluyor bugünlerde bizlere. Milli Eğitim Bakanının göreve geldiği günden beri eğitimin olmazsa olmazı gibi beyaz önlük! Biz önlük giydiğimizde yaşadığımız sorunlar yumağı çözülüp gidecek mi? Kadın öğretmenler pantolon giyme hakkını mücadele ederek kazandı, şimdilerdeyse farklı okullarda çalışan kadın eğitim emekçilerinden duyuyoruz ki kimi idareciler “Kot pantolon giymenizi önermiyor Milli Eğitim Müdürümüz” gibi söylemlerle ne gijeceğimize karar verip baskı

kurmaya bizi akıllarınca bizleri “örtmeye” çalışıyorlar. Bizler bu karanlık zihniyetin farkındayız. KARANLIĞA DOĞRU AÇILAN KAPILARA KARŞI MÜCADELEMİZ ŞART

Öyle sorunlar var ki bu alanda, ama iktidar cephesinin derdi ne eğitim sisteminin alt üst olmuşluğu ne okullarda toplanan uçuk paralar, ne kamusal eğitimin yok oluşu ne de eğitim emekçilerinin sorunları. Varsa yoksa kendi siyasal yapılaşmasını hayatın her alanına yaymak ve ona göre topluma şekil vermek. ÇEDES projesi de bunlardan biri. Laik eğitimi tamamen ortadan kaldırmanın çabalarının en zirvesi. Hiçbir pedagojik eğitimi olmayan imamların, vaizlerin derslerimize girmesi, kimi kademelerde soyut dönem algısı bile olmayan çocuklarımızda zihin karmaşasının yaratılması, değerler adı altında sadece dini konuların pedagojiden uzak, yanlış bir şekilde çocuklarımıza empoze edilmesidir bu projenin sonucu.

Adım adım gelen tehlikenin farkında olmalıyız. ÇEDES uygulaması, önlük dayatması karanlığa doğru bir kapı açıyor bizlere. Bizlerin bu kapıyı kapatmak ve ne kendimizi ne de çocuklarımızı bu karanlığa teslim etmemek gibi bir görevimiz var. Parasız, bilimsel, laik eğitim için birleşmek ve mücadele etmekten başka çaremiz de yok. Ben bir eğitim emekçisi olarak, ÇEDES’i kendi okulumda ve kızımın okulundaki velilere anlatmaya başladım. Bir kadın eğitimci ve ebeveyn olarak hayatıma, yaşam şeklime çocuğumun her türlü eğitimine sahip çıkmaya devam edeceğim.

Bir eğitim emekçisi
ESKİŞEHİR

Aslan ekmeği yedi mi?

Mine ÇELİK
Tuzla-İstanbul

Duraklar sadece çalışanların bekleme alanı değil, servisler sadece çalışanlar için yollara koyulmuştu. Geçtiğimiz haftalarda yeni eğitim ve öğretim yılının başlamasıyla sokaklar, duraklar ve yollar artık 7'den 70'e güne uyanmaya başladı. Günün ilk ışıklarıyla evlerinden çıkan öğrenciler yeni döneme hangi okul ziline enerjisiyle hazırlanmıştı?

En temel ihtiyaçlarımızı karşılamadan yaşamaya çalıştığımız bu günlerde artan zamlarla birlikte okul formasından ayakkabısına, kırtasiye masraflarından servis-yol ücretine, kayıt paralarından kantin fiyatlarına hangisine, neyi, nasıl yetiştireceğimizi düşünmekten filozof olduk hepimiz. Düşük ücretlerle yoğun mesai ve ek işlerle bile yetişemediğimiz de aşikar düze çıkmaya.

Sunay'ın 2 çocuğu var. Biri 2. diğeri ise 3. sınıfa gidiyor. Eşi ise inşaat işinde çalışıyor. Çocuklarının okul harcamalarında beslenmelerine yetişmekte

'Sunay, Meral, Suna... Konuştuklarımızı en yakınındaki kadınlara anlatmaya gidiyor; duyuyor musunuz? Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek haktır'

çok zorlanıyor: "Çocukların beslenme çantasına ne koyacağımı inanmıyorum. Varsa koyuyoruz, yoksa koymuyoruz. Okuldan liste verdiler. O listeye her gün uymamızı istiyorlar. İçinde cevizinden muzuna her şey var. Parası olan koyuyordur tabii. Kızım evden koyduklarını yemiyor. Dışarıdan poğaçaya alıyoruz. Öğlenleri de yemek yapıp götürüyordum geçen dönem, müdür onu da kaldırdı. Okulda kantin fiyatları dudak uçuklatıyor. Kantinde bir pilav yemek alışveriş sitelerinden daha pahalı."

Meral'in ise 4. sınıfa giden bir çocuğu var. Geçenlerde öğretmenin arayıp, çocuğu için sandviç ekmeği vereceklerini söylemiş. Ama bunu herkes için yapmadıklarını öğrenen Meral düşüncelerini şöyle aktarıyor bizlere: "Çocuk ayırmadıklarını bilsem mecbur alacağım. Çünkü bu imkanı her gün çocuğuma verebilecek bir gelirimiz yok. Ama istemedim. Başka çocuklar alsın istedim. Çocuk ayırmadan herkese bunu sağlamaları gerekiyor. Bugün evden çocuğumun beslenme çantasını hazırladığım her gün, hangi çocuğun canı çekecek diye düşünüyorum. Kendim koyamadığım günlerde kantinden alsın da diyemiyoruz artık."

'BİR ÖĞÜN BESLENME BİZİM İÇİN ÇOK HAYATI'

Meral'in komşusu Suna'nın ise 2 çocuğu var. Biri konuşma engeli diğeri ise özel çocuk. Ekonomik durumu iyi olmayan Suna çocuklarına özel eğitim aldırıyor, sadece bulduğu dil terapisti ile sağlığına kavuşmasını bekliyor. Geçen sene Meral "1 öğün sağlıklı ve ücretsiz yemek kampanyası" için imza toplamış ve komşusu Suna da imzacılar arasındaymış. Suna, Ekmek ve Gül'e teşekkür ederken çocukların beslenmesinin ne kadar hayati olduğunu dile getiriyor.

Meral ise şöyle devam ediyor: "Bir çocuğun beslenmemesi bütün sağlık sorunlarını da beraberinde getiriyor. Dikkat dağınıklığı, kronik rahatsızlıklar, başarısızlık... Çocuklarımızı hangi so-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

rundan olursa olsun doktora götürdüğümüzde ilk bize söylenen 'Çocuklarınızın beslenme şeklini değiştirin' oluyor. O zaman soruyoruz. Her şeye bütçe ayıran devlet, çocuklarımızın sağlıklı beslenmesi için bütçe ayırmıyor mu? İste bal gibi de ayırır."

Sunay, Meral, Suna... Konuştuklarımızı en yakınındaki kadınlara anlatmaya gidiyor, duyuyor musunuz? Okullarda bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek hakkı ve biz kadınlar bunun için sözümüzü söylemeye, yan yana gelmeye dünden daha cesaretliyiz.

'Sınıf anneliği hiç beklediğim gibi değilmiş'

KIZIM bu sene ilkokula başladı. Bu ana sınıfına benzemeyen bir heyecandı. Gözümünden sakındığım kızımın şekilleneceği, bazen kişiliğine müdahale edileceği söylenen eğitim hayatı başlıyordu. Ben de ilk kez veli olacaktım. Ülkemizde eğitim sürecinin gidişatının çok olumsuz bir rotada ilerlediğini biliyordum.

OKULUN TÜM İHTİYACI VELİLERDEN

Sınıf anneliğinin ne olduğunu az çok biliyordum. Bazı sorumluluklar üslenerek öğretmenin yükünü hafifletmek amaçlı sınıf anneliğinde öğretmene fazlasıyla yakın olup her özel günü öğretmen için bir hediye gününe çevirmeye kadar vardırırlar az değildi. Ama daha çok okulun eksiklerini, ihtiyaçlarını gidermek için para da topluyorlardı. Aslında birçok veli bu durumdan şikayetçi. Bu görevi gönüllü olarak üstlenirken amacım kesinlikle çocuklar için güzel şeyler yapabileceğime olan inancımdı. Ancak daha iki hafta olmadan işlerin öyle çok da istediğim gibi olmadığını fark ettim. Milli Eğitim Bakanlığı gerektiği kadar bütçe ayırmadığı için okulda eksikler çok fazlaydı. Sınıf içi ihtiyaçlar kadar okul ihtiyaçlarının da veliler tarafından karşılanması bekleni-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

yordu. Tuvaletin sabunundan tutun sınıfın temizlenmesine kadar her şey. Doğal olarak da okulun, sınıfın ihtiyaçları için gereken parayı diğer velilerden toplama işi sınıf annesine düşüyor.

Tüm olumsuzluklarına rağmen vazgeçmeye niyetim yok. Bir farklılık yaratmalıyım diye düşünüyorum. Önce sınıf anneliği ismini değiştirmeyi, sadece bir annenin değil velilerin ortaklaşa seçtikleri bir kurul oluşturmayı, sınıfın sorunlarını birlikte tespit edip birlikte çözümler

bulmayı hedeflemeliyim.

'VERGİLER ÇOCUKLARIMIZ İÇİN HARCANSIN' ANLAYIŞI HAKİM

Bu yıl okullarda sanyorum diğer zamanlardan daha farklı bir durum var. Geçmiş yıllarda "Bakanlığın bütçesi yok ne yapalım, çocuklarımızı yoksun mu kal-sın" diyen anlayış bu yıl "Bizden toplanan vergiler bizim çocuklarımız için kullanılmak zorunda, devletin başkalarına

her türlü desteği yaparken çocuklarımıza nasıl bütçe ayırmaz?" itirazına dönüşmüş veliler arasında. Bunun en önemli nedeni sanırım bütün ailelerin enflasyonu yoğun hissetmelerinden kaynaklanıyor. Gelirleri artmayan, kiralari tersine artan, her gün gelen zamlarla yaşam mücadelesi veren veliler çocukları için her şeyin iyi olması adına ellerinden geleni yapıyorlar ancak güçleri her geçen gün azalıyor. Bu yüzden veliler arasında her zamankinden daha çok kantin fiyatları, beslenme çantaları konuşuluyor.

Bu yüzden geçen hafta okulumuzun önünde dağıtılan "Her çocuğa bir öğün ücretsiz, sağlıklı beslenme verilsin" bildirilerini hemen hemen her veli aldı. Bazıları beslenme koyarken ne kadar zorlandıklarını, yeterli beslenme koyamadıklarını anlattı. "Ne yapmalıyız, bu hakkı nasıl alacağız?" sorularına cevap aradılar. Özellikle 1. sınıf velileri çocuklarını sabah okula bıraktıktan sonra birlikte oturdukları kafelerde en çok hayat pahalılığı ve eğitimin gericiştirilmesini konuşuyor. Endişeliyiz... Sadece çocuklarımızın geleceğinden değil bu günlerinden de endişeliyiz.

Aliye TİPİCİ
Maltepe/İSTANBUL

'Evimizde buzdolabı yok, ne beslenmesi?'

İSTATİSTİKLER okul çağındaki çocukların üçte birinin okula aç gittiğini söylüyor. Toplumun geleceği ve değerli varlıkları olan bu çocukların her gün okula aç gitmesi ne demek? Çocukların fiziksel ve ruhsal olarak gelişmemeleri, öğrenmede güçlük, okulda devamsızlık ve okul başarısında azalma demek. Bizler bu endişe verici tabloya karşı elimizi taşın altına koyup çocuklarımızın geleceği için savaşıyoruz. Mücadelemize daha fazla kadın kazanmak ve çocuklarımızın haklarını savunmak için çaba harcamalıyız.

HEM UMUT HEM ENDİŞE

Çocuklarımızın hakkını savunmak için Ekmek ve Gül'ün okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek verilmesi için başlattığı kampanyaya, okullarda el ilanı dağıtarak destek olduk. Kampanyanın geçen yıl anaokulları için başarıya ulaşmış olması insanlara umut verdi ancak devamının gelmeme ihtimali de bir o kadar endişeye sebep oldu. En vahim olan da insanların bunu bir hak değil de bahşedilen bir lütufmuş gibi görmesi. İnsanlara kampanyanın amacını anlatıp bunun en temel hakkımız olduğunu söyledikçe broşürleri alınmaya ve kampanyaya için ne yapılması gerektiği sorulmaya başlıyor.

Dağıtım sırasında yüreğime en çok dokunan da bir babanın sağlık sorunlarından dolayı çalışmadığı için yüzü kızarak ve sesini mahcup bir şekilde kızararak, "Bırakın çocuklara beslenme çantası hazırlamayı evimizde kullanılacak buzdolabı yok. Tek amacım çocukların gece aç yatmaması" demesiydi.

'SUYU İÇ ANLATMAYA DEVAM ET'

Okulun önünde kampanyayı anlattığım Suriye asıllı bir kadın Türkçeyi fazla anlamadığı için kendisine daha anlaşılır bir şekilde anlatmamı rica etti. Konuştuktan sonra benden uzaklaştı ve biraz sonra kucağında bebeği, iki yaşındaki çocuğun elinden tutmuş, iki şişe su alarak geldi. Suyu bize uzatıp, "Sen fazla konuştun ve yoruldun. Suyu iç ve anlatmaya devam et" dedi. Zarıflığı ve nezaketine hayran kaldık. Velilerden, "Yapabileceğimiz bir şey varsa yapalım, umarım emeğiniz boşa gitmez" gibi tepkiler alınca o kadar sevindik ki. Çabamızın bir karşılığı olduğunu görmenin ve çocukların hayatına dokunabilmenin verdiği mutluluğun tarifi zor. Tek temennim çabamızın karşılığını alabilmek ve insanların yüzünde tebessüm oluşturabilmek.

Dilan GÜLTEKİN
ELAZIĞ

LİSELERDE BİR ÖĞÜN ÜCRETSİZ YEMEK VERİLSİN!

BEN 9. sınıf öğrencisiyim. Okullarda bir öğün ücretsiz yemeğin bizlere de verilmesini istiyorum. Ailemin gelir durumundan dolayı her çocuk gibi benim de sağlıklı beslenebilmem mümkün olmuyor. İşçi bir ailenin çocuğuyum. Okulda sadece kantinden beslenebiliyorum ve bu da çok sağlıklı olmuyor. Günde tek öğün ücretsiz yemek verilmesi hepimizin sağlıklı beslenmesini sağlayabileceği gibi maddi anlamda ailemizi de rahatlatacaktır.

İdil Yaren Bulut
ELAZIĞ

İKİ ÇOCUĞUN HİKAYESİ

MERHABA, ben zor şartlarda bir yerlere gelmeye çalışan 2 öğrenci annesiyim. Aynı kapasitede olan ama imkanları farklı olan iki çocuğun bir gününü ele almak isterim. Güne başlarken imkanı olan bir öğrenci evde kahvaltısını yapıp, servisine binip çok rahat bir şekilde okula gider. Diğer öğrenci ise servise verecek parası olmadığı için otobüse binmek için elli dakika bekleyip sadece çantasını değil, hayatın ağırlığını da taşıyarak gidiyor okula. Evde kahvaltı yapıyor, kantinin önünden geçemiyor çok pahalı olduğu için. Evden götürdüğü bir ekmek arası ile akşam kadar okulda kalıyor. İmkani olan çocuk dersleri çok iyi dinliyor. Diğer çocuk ise karnının gurultusunu dinlerken dersi dinlemiyor.

Bu çocuklar, üniversiteye girerken yapılan sınava da aynı eğitimi alarak giriyor. Biri teknoloji ile haşır neşirken diğeri daha klavyenin tuşunu bulamıyor. Çünkü evinde bilgisayarı yok.

Okula giden iki çocuğum da birbirinden yetenekli ve başarılı. Ben onların temel ihtiyaçları-

nı bile karşılayamazken onlar nasıl nitelikli eğitim alacaklar? Kızım 3 yıldır aynı formayı giyiyor. Öğlum bu sene ortaokula başladı ve mecbur forma almak zorundayım. Sadece iki parça kıyafet 500 lira tuttu.

Şu anda Türkiye'de süt ve et ürünlerine neredeyse günlük zam geliyor. Çocuğumun beslenmesine 3 yıldır süt dahi koyamıyorum. Türkiye bir tarım ülkesi olmasına rağmen sebze, meyve de oldukça pahalı. Evimizde ne varsa o gün onu koyuyoruz beslenmeye. Makarna bile artık çok pahalı, ucuz makarna arıyoruz.

Bu eşitsizliğin değişmesi, çocuklarımızın sağlıklı bir gelecek kurması için okullarda ücretsiz, sağlıklı beslenme hakkını talep etmekten, Meclis'te yapılacak bütçe görüşmelerinde hakkımız olanı talep etmekten vazgeçmeyeceğiz.

Gül
Küçükçekmece/İSTANBUL

BİR OKUL DÖNEMİ BAŞLANGICINDA 20 BİN LİRA MASRAF!

MERHABALAR ben Esenyurt'tan bu zorlu hayat şartları altında mücadele eden, çalışan bir annemim.

Kızım, devlet okulunda birinci sınıfa başlayacağı için maddi olarak rahatlatılmadığı için düşündüm. Ama kayıt ücretinden, sınıfta dolap almak için velilerden talep edilen paraya kadar 20 bine yakın para çıktı elimden. Sizin de aklınız alıyor mu?

ÇOCUKLARIMIZIN BESLENMESİ ELLERİNDEN ALINDI

Kreşte beslenme sorunu yoktu. Birinci sınıfın başlamasıyla beslenme kaosu da başlamış oldu. Diğer aileler gibi her gün beslenmeye ne koyalım diye düşünüyorum. Geçen sene okullarda 1 öğün ücretsiz sağlıklı yemek çağrısı ile kazandığımız

hak da çocuklarımızın elinden alındı. Tüm okullarda eğitimin tüm kademelerinde ayırım yapılmaksızın öğrencilerin beslenme hakkı için mücadele etmeliyiz.

Ekmek ve Gül'ün başlatmış olduğu bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek kampanyası için Seyitören Kadın Platformu olarak mahallemizdeki kadınlarla imza toplayıp, bildirimler dağıtıyoruz. Mahallede böyle bir imza kampanyası yaptığımız için kızım kendince sadece bu mahalledeki okulda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek verileceğini ve kendi okulunda da imza toplamamız gerektiğini düşünmüş.

Seyitören Kadın
Platformundan bir kadın
Esenyurt/İSTANBUL

Filiz GÜR*

Kıymetli hazirun.

Birkaç yıl önce Antik kentlerdeki duvar yazılarının pek çoğunun müstehcen içerikli olduğunu öğrenmiştim. Yok genelde tuvalet duvarlarına yazmamışlar. O çağda koku dayanılmazmış. Sifona benzer bir mekanizmayla suyla temizlenen ilk tuvalet Girit Adası'nda tespit edilmiş. Daha eskisi bulunana kadar en eskisi bu. Neyse nihayetinde örnek vermek gerekirse Pompei kentindeki duvar yazılarının iki düzinesinde “kaka” geçiyor. Evet bildiğimiz kaka. Latince “cacare”. İnanın etimolojisine baktıkça içimden ben de kendime “Filiz, gittin yine boktan mevzularla uğraşıyorsun” dedim. Rahat olun. İçinizden olmak kaydıyla beni eleştirebilirsiniz. Yine sonraki dönemlerde “illegal iş ilanları” var. İlanı veren ablamızı şimdiki dönemde ünlü Instagram sayfalarındaki yorumlara cep telefonu yazan türün atası sayabiliriz. Politik doğrulukla “ama onu o yollara iten

kader utansın” diye düşünen arkadaşlar, ben de aynı düşünüyorum ama konumuz bu değil.

PROTESTODAN KÜSKÜNLÜĞE

Duvar yazısı meselesi de bir derste konu oldu. Devletin, insanların merhamet ve şefkat duygularını kullanarak pek çok sosyal meseleyi vakıflar aracılığıyla çözmesinden bahsederken tarihimizdeki ilginç vakıflara baktık. Bunlardan biri de “Duvar Yazılarını Silme Vakfı”. Gerçi bunun mevkuflu bizzat padişahın kendisi. 1470 yılında II. Mehmed, şehirdeki mimari yapıların duvarlarının karalanmasına canı sıkılınca böyle bir vakıf kurulmasını buyuruyor. Vakıf şartında önemli binalardaki yazıların silinmesi ifadesi geçtiği için muhalif bir ifadeden değil de estetik kaygılarla bu talimatın verildiği sonucunu çıkarabiliriz.

Duvara yazmak, protest bir eylem olduğu için antik çağdan itibaren bunları ila ki inceleyen, tez konusu yapan çıkmıştır diye düşündüm, yanılmamışım. Prof. Sarah Levin-Richardson kitabını yazmış: Antik Müstehcenlikler.

Fatih sildirdiği için olsa gerek, Osmanlı'dan kalan duvar yazıları iç mekânlarda ve kuytu köşelerde. Camilerdeki sütun bileziklerine çok yazılmış misal. Ama muhtemelen “çarpılma” korkusuyla bunlar genelde vak'a kaydı şeklinde.

Harem duvarlarına yazılan küskün ifadelerin halen duruyor olması da şaşırtıcı geldi. Kimse o taş duvarlardaki yazıları nasıl olup da sıvamamış? Eminim entereşan şeyler vardır ama çok ayrıntılı okumadım.

Ebru Gökteke'nin bir sunumunda İstanbul'da Vikingler'den kaldığı düşünülen bir yazı ilgimi çekmişti. Çünkü hakikaten resmi kayıtlardan ziyade kimselerin görmediği zamanlarda, kimselerin görmediği yerlere yazılan şeylerin insana dair çok şeyler söylediğini düşünüyorum. “Cacare” ile ilgili psikanalize girmeden buradan gidiyorum. Ölünce okusun birileri tekrar, Binnaz was here.

BASTIRILAN ÖFKE TOPLUMU HASTA EDİYOR

Gitmedim gitmedim korkmayın. Benim çocuklar küçükken kızdıklarında yüksek

sesle söylesinler diye “çiş ve kaka” sözcüklerini serbest bırakmıştım. Evimizin içinde ben de ayıplı başka sözcük kullanmadığım için içlerinde biriken öfkeyi bu iki sözcüğe yükleyip bağırmanın onları rahatlattığını düşünüyorum. Bastırılan öfke, bastırılan ifade ihtiyacı topluluğu hasta ediyor. Şimdi düşünüyorum da toplumsallaşmak için arzularını, dürtülerini kontrol altına alması beklenen insanoğlunun bu arzu ve dürtülerinin hangilerinin gerçekten zararlı ve başkasının yanında sakınılması gereken, hangilerinin iktidarın ya da baskın dinin doğrusu olduğunu ayırt etmeden yaşadığı hastalıklı bir yalana yaşam demesi ne acıklı bir hal.

Bebekler ve küçük çocukların ağzına atmaması, eline almaması gereken her şeye “kaka” diyen büyüklerin büyüdüklerinde kendilerine layık bulmadıkları, ulaşamadıkları her şey de “kaka” oluveriyor.

Biricikliği budanmış, güdük kalmış insan eline aldığı tebeşirle dünyaya öfkesini duvara yazıyor. Budanmamış, teşvik edilmiş insan da ruhunun şiirini...

* filizy63@gmail.com